

ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱՅԻ ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ
FREEDOM OF INFORMATION CENTER OF ARMENIA

ԴՈՒ ՏԵՂՅԱԿ ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՈՒՆԵՍ
YOU HAVE A RIGHT TO KNOW

տ Ե Ղ Ե Կ ա գ ի ր / b u l l e t i n N 2 4

մ ա ր տ / M a r c h 2 0 0 9

Չրապարակվում է 2001 թվականից/ Published since 2001

www.foi.am

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ/CONTENT

Նորություններ եւ իրադարձություններ

ԻԱԿ-ի այցը Տավուշի մարզ	5
Եւս մի մարզ ծանոթացավ ՏԱ օրենքին	6
Դատախազության աշխատակիցների համար ՏԱ օրենքի իմացությունը պարտադիր է	6
Դատախազությունը կարելորում է տեղեկատվության ազատությունը... ..	7
ՏԱ դասընթաց ուսանողների համար.....	8
Օրենքը «մուտք գործեց» նաեւ քոլեջներ	8

ՏԱ ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԻԱԿ-ի հայցն ընդդեմ Նոր Նորքի թաղապետի եւ թաղապետարանի	9
Ա. Չեյնալյանն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ Ազգային անվտանգության ծառայության.....	11
Ա. Չեյնալյանն ընդդեմ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության.....	11
Ա. Չեյնալյանն ընդդեմ ՀՀ Ոստիկանության.....	12

ՏԱ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ

Ժողովրդավարի շղարշով թաղապետեր	13
Մարզպետարանները սկսել են բաց եւ իրապարակային աշխատել.....	15

ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության նոր համակարգ մարզերում	16
Տարածքային կառավարում Էլեկտրոնային միջավայրում... ..	18
ՀՀ դատական համակարգի պաշտոնական կայքը.....	20
ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարություն... ..	22
Հրապարակայնությունը վտանգվա՞ծ է խորհրդարանում.....	23

ENGLISH ADDITION

The Prosecutor’s Office Finds Freedom of Information Important	24
The Claim of FOI vs Nor Nork Community Leader and Community Administration.....	25
A. Zeynalyan vs The RA National Security Service	26
Marzpetarans started working openly and publicly.....	27
The Decisions are “Declassified”	28
A New Electronic Document Sharing System.. ..	30
Is Publicity Endangered at the RA Parliament?.. ..	32

«Դու տեղյակ լինելու իրավունք ունես» տեղեկագիրը հրապարակվում է Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի կողմից իրականացվող «Տեղեկատվության ազատությունը որպես համայնքային մասնակցության միջոց» ծրագրի շրջանակում, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալության տրամադրած աջակցությամբ:

Հոդվածներում արտահայտված տեսակետները հեղինակային են եւ չեն արտահայտում ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության տեսակետը:

ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԻԱԿ-ի այցը Տավուշի մարզ

Փետրվարի 27-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքում էր: Նպատակը՝ նշյալ մարզի համայնքապետերի հետ անցկացնել «Ինչպես կիրառել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը» թեմայով ուսուցում: Զննարկմանը ներկա էին 26 համայնքապետեր եւ համայնքային ծառայողներ:

ԻԱԿ եւ ԱԺ փորձագետ Սարինե Հակոբյանը նախ ներկայացրեց ՏԱ օրենքը, տեղեկատվության դասակարգման, մշակման, պահպանման կարգը, պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկատվության ցանկը, տեղեկատվություն ստանալու հարցում գրելու եւ մերժելու կարգերը:

Համայնքապետերը հիմնականում դրական են վերաբերում ՏԱ օրենքին, պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունների հրապարակմանը, միայն ՏԱ օրենքի մի կետն է, որ որոշ դժգոհությունների տեղիք է տալիս. համաձայն Օրենքի «տեղեկություն ստանալու հարցում ուղարկողը պարտավոր չէ հիմնավորել, թե ինչու է փնտրում տվյալ տեղեկատվությունը»: «Եթե տվյալ տեղեկատվությունը փակ չէ, նրանում չկան գաղտնիք պարունակող տվյալներ, ապա այն բոլորինն է՝ առանց բացառությունների եւ նախապայմանների», - պարզաբանեց փորձագետը: Մ. Հակոբյանը նաեւ ընդգծեց, որ «համայնքը սկզբունքորեն որեւէ փակ տեղեկատվություն չպետք է ունենա»: Եվ հրապարակման ենթակա են ոչ միայն ընդունված որոշումները, այլ նաեւ՝ դրանց նախագծերը: Հանդիպմանը ներկա համայնքապետերից միայն մեկը հպարտությամբ նշեց, որ իր համայնքում այդպես էլ արվում է:

Հաջորդ հանդիպումը մարզի քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների հետ էր, որին մասնակցում էին 28 երիտասարդ: Հանդիպման հիմնական առանցքը երիտասարդության ակ-

տիվության խթանումն էր: «Տեղեկացված քաղաքացին ավելի ուժեղ եւ պաշտպանված է», - ներկաներին խրախուսեց Մ. Հակոբյանը:

Երիտասարդներն անվստահ տեղեկացրին, որ պաշտոնյաներին դիմելիս հազվադեպ են պատասխան ստանում: ԻԱԿ ներկայացուցիչ Անահիտ Քոչարյանն էլ խորհուրդ տվեց տեղեկատվություն ստանալու հարցումները ձեւակերպելիս օգտվել ԻԱԿ-ի կողմից մշակած տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձեւից:

Միջոցառումներն իրականացվում են ԱՄՆ ՄԶԳ ֆինանսական աջակցությամբ «Տեղեկատվության ազատությունը որպես համայնքային մասնակցության միջոց» ծրագրի շրջանակում:

Եւս մի մարզ ծանոթացավ ՏԱ օրենքին

«Տեղեկատվության ազատությունը հրապարակայնությունն է, թափանցիկությունը եւ մատչելիությունը»,- այս 3 առանցքային հարցերի շուրջ էլ ծավալվեց «Ինչպես կիրառել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ԶԶ օրենքը» թեմայով ուսուցումը, որը փետրվարի 17-ին Կոտայքի մարզում կազմակերպել էր Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը՝ մարզի քաղաքացիական հասարակության 27 ներկայացուցչի համար:

ԻԱԿ ծրագրերի համակարգող Անահիտ Քոչարյանը ներկաներին տեղեկացրեց Կենտրոնի գործունեության, ՏԱ խախտված իրավունքի դատական պաշտպանության մասին: ԻԱԿ եւ ԱԺ փորձագետ Մարինե Զակոբյանն էլ մանրամասնեց ՏԱ օրենքը. տեղեկատվության դասակարգման, մշակման, պահպանման կարգը, պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունների ցանկը, տեղեկություն ստանալու հարցման մերժումների կարգը եւ այլն:

Մասնակիցներին հետաքրքրում էր տեղեկատվություն ստանալու համար սահմանված վճարի կարգը: Մ. Զակոբյանը տեղեկացրեց, որ ՏԱ օրենքի համաձայն՝ մինչեւ 10 էջը տրամադրվում է անվճար, իսկ 10 էջից սկսած կարող է որոշակի գումար սահմանվել, սակայն «տեղեկատվության տնօրինումը չպետք է եկամտի աղբյուր դառնա: Տեղե-

կատվության տրամադրման համար ավագանու որոշմամբ որոշակի գումար է սահմանվում, որի արժեքը, սակայն, չպետք է գերազանցի տեղեկատվության տրամադրման իրական արժեքը»:

«Տեղեկատվություն ստանալու հարցում ուղարկողը որքանով որ չպետք է հիմնավորի իր հարցման նպատակը, այնքանով տեղեկատվություն տնօրինողը պետք է հիմնավորի իր մերժումը»,-ուսուցման մասնակիցներին պարզաբանեց ԻԱԿ փորձագետը: Քննարկման մասնակիցները զարմացան, երբ իմացան, թե որքան շատ հարցերում պետք է համայնքի բնակիչների առջեւ հաշվետու լինեն համայնքի ղեկավարն ու ավագանին: Նաեւ խոստացան, որ ՏԱ օրենքի վերաբերյալ իրենց գիտելիքները կկիրառեն եւ կփորձեն իրենց համայնքների աշխատանքը առավել թափանցիկ դարձնել:

Դատախազության աշխատակիցների համար ՏԱ օրենքի իմացությունը պարտադիր է

Չետայսու ԶԶ դատախազության աշխատակազմի տարածքային բաժնի պետերը պետք է պարտադիր իմանան ՏԱ օրենքը՝ իրենց պաշտոնին համապատասխանելու համար:

Ինչպես տեղեկանում ենք ԶԶ գլխավոր դատախազության պաշտոնական վեբ կայքից (www.genproc.am), ԶԶ դատախազության աշխատակազմում տարածքային բաժնի պետի պաշտոնի զբաղեցման համար՝ տվյալ պաշտոնի անձնագրով սահմանված, մասնագիտական գիտելիքների եւ աշխատանքային ունակությունների տիրապետման վերաբերյալ ներկայացվող պահանջներում ավելացել է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ԶԶ օրենքի պարտադիր իմացությունը:

Դատախազությունը կարելորում է տեղեկատվության ազատությունը

Մարտի 14-15-ին Ծաղկաձորում Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը ՀՀ գլխավոր դատախազության հետ համատեղ կազմակերպել էր ՁԼՄ-ների ներկայացուցիչների մասնագիտական վերապատրաստում՝ «Դատախազության գործունեության լիազորությունները դատաիրավական բարեփոխումների արդի փուլում եւ տեղեկատվության ազատության հիմնահարցերը» թեմայով:

Աշխատանքային քննարկման հիմնական նպատակն էր իրավական թեմաներ լուսաբանող լրագրողների հետ քննարկել դատախազության աշխատանքների առանձնահատկությունները, դատախազության գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման կարգը, տրամադրվող տեղեկատվության հրապարակայնության սահմանները եւ այլն:

Բացման խոսքով հանդես եկավ ՀՀ գլխավոր դատախազ Աղվան Յոսեփյանը՝ իր խոսքում հատուկ ընդգծելով դատախազական մարմինների աշխատանքների մասին հանրությանը ճշգրիտ եւ ստուգված տեղեկատվության տրամադրման անհրաժեշտությունը: «Դատախազությունը չի կարող դառնալ «սեւ արկղ» տեղեկատվության համար, այն տեղեկատվությունը, որը չի վնասում նախաքննությանը, մեր կողմից տրամադրվում է հանրությանը», - նկատեց ՀՀ գլխավոր դատախազը: Նաեւ Աղվան Յոսեփյանը թվարկեց դեպքեր, երբ հրապարակայնությունը վնասել է հանցագործության բացահայտմանը:

ՀՀ գլխավոր դատախազության կոռուպցիոն եւ կազմակերպված հանցագործությունների գործերով վարչության պետ Արմեն Աշրաֆյանը խոսեց քրեական գործերով դատախազության հսկողության եւ դատավարական ղեկավարման առանձնահատկությունների մասին: ՀՀ գլխավոր դատախազության կազմակերպական-վերահսկողական վարչության պետ Արտակ Յարությունյանն իր ելույթում անդրադարձավ դատախազության կառուցվածքի, լիազորությունների եւ դրանց իրականացման կառուցակարգերին: «Մենք հասանք մրան, որ եթե նախկինում դիմում էինք վճարեկ դատարան, մերժում էին՝ առանց պատճառաբանության, այժմ բոլոր մերժումները հստակ պատճառաբանված են»:

ՀՀ գլխավոր դատախազության միջազգային իրավական կապերի բաժնի պետ Նելլի Յարությունյանը հիմնականում խոսեց դատախազության դերի մասին՝ օտարերկրյա պետություններում ՀՀ քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանության, հանցագործների հանձման եւ տեղեկատվության փոխանակման գործում:

ԻԱԿ եւ Աժ փորձագետ Մարինե Յակոբյանը ներկայացրեց ՏԱ օրենքը, մերժման, վճարման կարգերը, տրամադրվող տեղեկատվության սահմանափակումները եւ այլն: «Դատական պրակտիկայում հրապարակայնությունը երկու ձևով է հանդես գալիս. գործում է անձին ուղղված հրապարակայնության սկզբունքը, որը ուղղակիորեն անձին ուղղված իրազեկման գործառույթն է եւ հանրության իրազեկում՝ ՁԼՄ-ի միջոցով»: Լրագրողներին հետաքրքրում էին անձնական կյանքի եւ ընտանեկան գաղտնիքի վերաբերյալ տեղեկատվության սահմանները, նախաքննական գաղտնիք համարվող տեղեկությունների իրավական բացատրությունը եւ այլն: Ներկաները փորձագետից հետաքրքրվեցին, թե արդյոք անձնական սեփականություն հանդիսացող տարածքներում (խանութներ եւ այլն) կարելի է նկարահանումներ անել: Մ. Յակոբյանը պատասխանեց, որ՝ այո, քանի որ նկարահանվում են այնտեղի ապրանքները, որոնք անձնական սեփականություն չեն:

«Դատախազության դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ավագ գիտաշխատող Տիգրան Պողոսյանն էլ խոսեց խոսքի ազատության եւ զրպարտության, վիրավորանքի սահմանազատման չափորոշիչների մասին: Մանրամասն ներկայացրեց միջազգային փորձը, նշյալ հարցերի վերաբերյալ Մարդու իրավունքների եւրոպական դատարանի կողմից կայացրած վճիռները եւ այլն:

SU դասընթաց ուսանողների համար

Փետրվարի 28-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը Երեւան քաղաքում ուսանողների հետ անցկացրեց ուսուցում՝ «Ինչպես կիրառել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը» թեմայով: Քննարկմանը մասնակցում էին 56 ուսանողներ:

Պարզվեց, որ ուսանողներից քչերն են ծանոթ SU օրենքին: ԻԱԿ եւ ԱԺ փորձագետ Մարինե Հակոբյանը ներկայացրեց SU օրենքը, պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկատվության ցանկը, տեղեկատվություն ստանալու հարցում գրելու եւ մերժելու կարգերը, որն էլ բավականին մեծ հետաքրքրություն առաջացրեց ուսանողների մոտ: Մասնակիցները սկզբում թերահավատորեն էին վերաբերում այն բանին, որ իրենք կարող են տեղեկություն ստանալու հարցում ուղարկել, եւ ըստ օրենքի այն չպետք է անպատասխան մնա:

Մասնակիցներին հիմնականում հետաքրքրում էր ուսումնառության հետ կապված տեղեկությունների հրապարակայնությունը, աշխատանքի, զբաղվածության խնդիրը եւ այլն: ԻԱԿ փորձագետը մանրամասնեց, թե կրթության հետ կապված որ տեղեկություններն են հրապարակային եւ պարտադիր հրապարակման ենթակա:

Մ. Հակոբյանը կոչ արեց ուսանողներին լինել ավելի ակտիվ, տեր կանգնել իրենց իրավունքներին, տեղեկացված լինել, «քանի որ տեղյակ քաղաքացին ավելի ուժեղ է եւ հզոր»:

Օրենքը «մուտք գործեց» նաեւ քոլեջներ

Մարտի 24-ին Երեւանում Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը քոլեջների ղեկավարության եւ ուսանողության համար կազմակերպել էր աշխատանքային քննարկում՝ «Ինչպես կիրառել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը» թեմայով: Քննարկմանը մասնակցում էին 51 դասախոս եւ ուսանող:

ԻԱԿ եւ ԱԺ փորձագետ Մարինե Հակոբյանը մանրամասնեց «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը, նաեւ ներկայացրեց տեղեկացրեց, որ «տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը յուրաքանչյուրինն է՝ անկախ քաղաքացիությունից, տարիքից, ստատուսից եւ բնակության վայրից»:

Ուսանողներին բացատրվեց, թե իրենց կրթական հաստատության ղեկավարները ինչ տեղեկատվություն են պարտավոր հրապարակել, ուսանողներն ինչ տեղեկատվություն կարող են պահանջել եւ ստանալ եւ այլն: Մասնակիցներին հիմնականում հետաքրքրում էր ուսումնառության հետ կապված տեղեկությունների հրապարակայնությունը, աշխատանքի, զբաղվածության խնդիրը եւ այլն: «Չհրապարակված իրավական փաստաթուղթը իրավական ուժ չունի», - հիշեցրեց բանախոսը: Իսկ հրապարակայնության սկզբունքը ենթադրում է, որ տեղեկատվություն տնօրինողները պարտավոր են հրազեկել հանրությանը՝ անկախ նրանց հետաքրքրվածությունից: Հրապարակայնությունն ապահովվում է ՁԼՄ-ների, Ինտերնետի, ցուցատախտակների եւ այլ ձեւերով: Մատչելիության

սկզբունքը ենթադրում է փաստաթղթերի եւ գործունեության արդյունքների հասանելիություն, տեղեկատվության պարզ ձեւաչափի ընտրություն եւ տրամադրում՝ հաշվի առնելով բնակչության բոլոր խմբերի հնարավորությունները:

Ուսանողներից մեկը տեղեկացրեց, որ իրենց ուսումնական հաստատությունում հրապարակայնությունը մատչելիության հետ անհամատեղելի է, քանի որ «տնօրինության որոշումները փակցվում են ընդամենը 1-2 ժամով, կամ էլ ապակիների ետեւում են, իսկ ապակիները չափից շատ կեղտոտ են եւ ոչ տեսանելի»:

Մարինե Հակոբյանն էլ պատասխանեց, որ համաձայն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի, «եթե որոշումը չի հրապարակվում, ապա այն ենթակա չէ իրագործման»:

Միջոցառումն իրականացվում է ԱՄՆ ՄԶԳ ֆինանսական աջակցությամբ «Տեղեկատվության ազատությունը որպես համայնքային մասնակցության միջոց» ծրագրի շրջանակում:

ԻԱԿ-ը շարունակում է իրականացնել տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի դատական պաշտպանությունը: 2008թ.-ի սեպտեմբեր ամսից մինչ 2009-ի ապրիլը տեղեկատվության իրավունքը խախտած 4 ՏԻՄ-երի դեմ կազմակերպությունն արդեն 4 դատական հայց է ներկայացրել, որոնց գործերի քննությունն արդեն ավարտվել է, եւ կայացվել են որոշումներ: ԻԱԿ-ին տրամադրվել են մերժված տեղեկությունները: Ստորեւ ներկայացնում ենք այդ գործերից վերջինը:

ԻԱԿ-ի հայցն ընդդեմ Նոր Նորքի թաղապետի եւ թաղապետարանի

Մարտի 23-ին ՀՀ վարչական դատարանը (նախագահող դատավոր՝ Աշոտ Սարգսյան) մասնակի բավարարեց ԻԱԿ-ի հայցը՝ Նոր Նորքի թաղապետարանի անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու պահանջի մասով: Դատարանը վճռեց ոչ իրավաչափ ճանաչել ԻԱԿ-ի կողմից հայցվող տեղեկատվության տրամադրման մերժելուն ուղղված Նոր Նորքի ղեկավարի գործողությունները եւ Նոր Նորքի համայնքից հոգուտ ԻԱԿ-ի բռնագանձել 4.000 դրամ՝ որպես պետական տուրքի գումար:

Հունվարի 26-ին ՀՀ վարչական դատարանում (դատավոր՝ Աշոտ Սարգսյան) կայացավ նախնական դատական նիստը՝ ԻԱԿ-ի հայցն ընդդեմ Նոր Նորքի թաղապետարանի եւ Նոր Նորքի թաղային համայնքի ղեկավար Դավիթ Պետրոսյանի՝ թաղապետարանի անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու, վերջինիս հնգօրյա ժամկետում տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու եւ Նոր Նորքի թաղային համայնքի ղեկավար Դավիթ Պետրոսյանին 50.000 դրամ տուգանքի չափով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու պահանջների մասին:

ԻԱԿ-ի ներկայացուցիչ փաստաբան Կարեն Մեծլումյանը պնդեց հայցապահանջը, իսկ պատասխանող կողմն էլ առարկեց. «Մենք չենք հրաժարվել տեղեկատվություն տրամադրելուց, պարզապես տվյալ պահին չենք ունեցել պահանջվող տեղեկատվությունը, հետեւաբար չենք հանդիսացել տեղեկատվություն տնօրինող, որի արդյունքում էլ ԻԱԿ-ի՝ տեղեկություն ստանալու հարցմանը լիարժեք չենք պատասխանել»:

Դատավոր Ա. Սարգսյանն ամեն կերպ փորձում էր հաշտեցնել կողմերին, անգամ հուշում էր պատասխանող կողմին, թե ինչ միջնորդությամբ հանդես գա: Մասնավորապես, երբ դատարանը վկայակոչեց ԻԱԿ-ի գործն ընդդեմ Դավթաշենի թաղապետարանի գործը՝ առաջարկելով պատասխանող կողմին նմանատիպ պատասխան տալ ԻԱԿ-ին, Նոր Նորքի թաղապետարանի ներկայացուցիչ

Աղավնի Կարապետյանը պատրաստակամություն հայտնեց, որ իրենք եւս ԻԱԿ-ի հարցմանը պատշաճ ձեւով պատասխան կտան: Այդ պատասխանը դատավորը ձեւակերպեց իր բառերով եւ համարեց պատասխանող կողմի միջնորդություն: Արդյունքում, դատարանը «բարի կամք» դրսեւորեց եւ հետաձգեց դատական նիստը մինչեւ փետրվարի 6-ը՝ տեղեկություն ստանալու իրավունքը խախտած Նոր Նորքի թաղապետարանին եւ համայնքապետին հնարավորություն ընձեռելով հարցը արտադատարանական կարգով լուծել: Նաեւ կողմերին խորհուրդ տվեց «ամբիցիաներին տուրք չտալ», այլ ամեն զնով համաձայնության գալ: Հաջորդ նախնական դատական նիստը նշանակվեց փետրվարի 6-ին, ժամը 15:30-ին:

Ի դեպ, դատավորի «բարի կամքը», չգիտես ինչու, չդրսեւորվեց լրագրողների հանդեպ. դատավորը նիստին ներկա լրագրողներին թույլ չտվեց լուսանկարել դատական նիստը՝ սահմանափակելով դատական նիստի հրապարակայնության սկզբունքը: Այս մասին մամուլում տեղ գտած հրապարակումների արձագանքը եղավ այն, որ փետրվարի 6-ի դատական նիստը սկսվեց հատուկ լրագրողների համար կազմակերպված ֆոտոսեսիայով:

Նոր Նորքի թաղապետարանի ներկայացուցչին պատճառ կերպով ծանուցվել էր նիստի մասին, սակայն պատասխանող կողմը չէր ներկայացել: Դատը սկսվեց առանց պատասխանող կողմի: Եվ որքան էլ դատավորը դեռ նախորդ նախնական

դատական նիստի ժամանակ ջանք էր թափում հաշտեցնել կողմերին, այնուամենայնիվ, հաշտություն տեղի չէր ունեցել: Դատավորը գործը համարեց դատաքննությանը նախապատրաստված, գործի քննությունը նշանակեց 2009թ. մարտի 6-ին, ժամը 15:30-ին՝ չմոռանալով կրկին անգամ հույս հայտնել, որ մեկ ամսվա ընթացքում հնարավոր է հաշտություն կնքվի ԻԱԿ-ի եւ Նոր Նորքի թաղապետարանի միջեւ:

Մարտի 6-ին ՀՀ Վարչական դատարանում (նախագահող դատավոր՝ Աշոտ Սարգսյան) շարունակվեց Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի՝ ընդդեմ Նոր Նորքի թաղապետի եւ թաղապետարանի հայցի նախնական քննությունը:

Նոր Նորքի թաղապետարանը 2009թ. փետրվարին պատասխանել էր 01.08.2008թ.-ին ԻԱԿ-ի կողմից

ուղարկված տեղեկատվություն ստանալու հարցմանը: Չնայած դատավորն ամեն կերպ փորձում էր դատն ավարտել հաշտությամբ, սակայն ԻԱԿ ներկայացուցիչ Կարեն Մեծլունյանը չիրաժարվեց հայցից: Ընդհակառակը, պահանջեց, որ դատարանը ճանաչի խախտված իրավունքի փաստը:

Մարտի 23-ին ՀՀ վարչական դատարանը (նախագահող դատավոր՝ Աշոտ Սարգսյան) **մասնակի բավարարեց** ԻԱԿ-ի հայցը՝ Նոր Նորքի թաղապետարանի անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու պահանջի մասով: Դատարանը վճռեց ոչ իրավաչափ ճանաչել ԻԱԿ-ի կողմից հայցվող տեղեկատվության տրամադրման մերժելուն ուղղված Նոր Նորքի ղեկավարի գործողությունները եւ Նոր Նորքի համայնքից հոգուտ ԻԱԿ-ի բռնագանձել 4.000 դրամ՝ որպես պետական տուրքի գումար:

Սակայն ՀՀ վարչական դատարանը մերժեց հայցը՝ Նոր Նորքի թաղապետարանին հնգօրյա ժամկետում տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու եւ Նոր Նորքի թաղային համայնքի ղեկավար Դավիթ Պետրոսյանին 50.000 դրամ տուգանքի չափով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու պահանջների մասով:

Այսպիսով, հերթական անգամ ԻԱԿ-ը դատական կարգով վերականգնեց տեղեկատվություն ստանալու խախտված իրավունքը: Հերթական անգամ դատարանը միջնորդ դարձավ, որ պետական մարմինը տեղեկատվություն տրամադրի: Սակայն մտահոգիչն այն է, որ դատարանը դեռեւս չի կիրառում ՏԻՄ ղեկավարներին վարչական պատասխանատվության ենթարկելու օրենսդրության պահանջը՝ տուգանքը: Այդ իսկ պատճառով ԻԱԿ-ը վճիռը բողոքարկելու է վճռաբեկության կարգով, որ ի վերջո տուգանքը՝ որպես պատճամիջոց, եւս կիրառվի:

«Դու տեղյակ լինելու իրավունք ունես» տեղեկագրում պարբերաբար ներկայացնում ենք նաև այլ անձանց կողմից իրականացված տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի դատական պրակտիկան: Մասնավորապես իրավաբան Արտակ Ձեյնալյանը բավականին ակտիվ է այս գործում, ով ՏԱ խախտված իրավունքի վերականգնման վերաբերյալ մի շարք հայցեր է ներկայացրել դատարան: Ստորև ներկայացնում ենք դրանցից երեքը:

Ա. Ձեյնալյանն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ Ազգային անվտանգության ծառայության

2008թ. օգոստոսի 4-ին ՀՀ քաղաքացի Արտակ Ձեյնալյանը տեղեկատվություն ստանալու հարցում էր ուղղել ՀՀ կառավարությանն առընթեր Ազգային անվտանգության ծառայության տնօրեն Գորիկ Հակոբյանին՝ պահանջելով 2008թ. օգոստոսի 1-ին երեւան քաղաքի Մատենադարանին հարող տարածքում անցկացված զանգվածային հրապարակային միջոցառման եւ դրան հաջորդած երթի վերաբերյալ տեղեկատվություն: Սակայն ՀՀ ԿԱ ԱԱԾ-ից պատասխան չէր ստացել:

Արտակ Ձեյնալյանը ՀՀ վարչական դատարան հայց էր ներկայացրել ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԱԾ-ի՝ տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու եւ տեղեկատվություն տրամադրելու պահանջների մասին: Գործի քննության ընթացքում պատասխանողի ներկայացուցիչն ընդունեց հայցը՝ տեղեկատվության ազատության իրա-

վունքի խախտման փաստը ճանաչելու պահանջի մասով՝ միեւնույն ժամանակ նշելով, որ տեղեկատվություն ստանալու հարցմանը հնարավոր չէր եղել անմիջապես պատասխանել, «քանի որ առաջադրված հարցադրումները լրացուցիչ ուսումնասիրման կարիք են ունեցել»: Համապատասխան աշխատանքները կատարելուց հետո՝ օգոստոսի 27-ին, Ա. Ձեյնալյանի հարցմանը պատասխան տրվել է:

ՀՀ վարչական դատարանը, ուսումնասիրելով գործում առկա բոլոր փաստերը, 2009թ. հունվարի 8-ին կայացած դատական նիստի ժամանակ **վճռեց բավարարել** Արտակ Ձեյնալյանի հայցն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ Ազգային անվտանգության ծառայության եւ ճանաչել Ա. Ձեյնալյանի տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը, իսկ ՀՀ ԿԱ Ազգային անվտանգության ծառայության տեղեկատվություն տրամադրելու մասին հայցը կարճել:

Ա. Ձեյնալյանն ընդդեմ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության

ՀՀ վարչական դատարանը 2009 թ.-ի հունվարի 8-ին կայացրած վճռով ճանաչել է քաղաքացու տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը, սակայն մերժել է տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու պահանջը:

2008թ. օգոստոսի 27-ին ՀՀ քաղաքացի Արտակ Ձեյնալյանը տեղեկություն ստանալու հարցմամբ դիմել է ՀՀ Արտաքին գործերի նախարար Էդուարդ Նալբանդյանին՝ խնդրելով տալ տեղեկատվություն հետեւյալի մասին՝

1. Հայաստանի օրենսդրության համաձայն ես եւ/կամ վստահորդներս ներկայումս ունե՞նք արդյոք մեր գործերի վարույթների երկարատեւությունը բողոքարկելու մատչելի պաշտպանության միջոցներ.
2. Եթե այո, ապա «արդյունավետ» են դրանք՝ այն իմաստով, որ հնարավոր լինի կանխել ենթադրյալ խախտումը, կամ դրա շարունակումը, կամ

պատշաճորեն վերականգնել արդեն խախտված իրավունքը,

3. Եթե առկա են պաշտպանության միջոցներ, ինձ տրամադրել (կամ կոնկրետ մատնանշել, թե որտեղի՞ց կարող եմ դրանք գտնել) ներպետական իրավակիրառական պրակտիկայից օրինակներ՝ ցույց տալու համար, որ օգտագործելով խնդրո առարկա միջոցները՝ այլ անձանց համար հնարավոր եղել է հատուցում ստանալ եւ/կամ կանխել ենթադրյալ խախտումը եւ/կամ դրա շարունակումը:

Հարցմանը ԱԳՆ-ի կողմից որեւէ պատասխան չի տրվել: Ա. Ձեյնալյանը հայց է ներկայացրել ՀՀ

վարչական դատարան՝ ընդդեմ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության՝ տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու եւ տեղեկատվություն տրամադրելու պահանջների մասին:

Պատասխանող կողմը՝ ՀՀ ԱԳՆ ներկայացուցիչ Ա. Կարապետյանը, սակայն, դատաքննության ժամանակ անհիմն համարեց Ա. Ջեյնալյանի հայցադիմումը՝ հարցումը համարելով «անհասկանալի բովանդակության»: Պատասխանող կողմը տեղեկացրեց, որ իրենք ցանկացել են մանրամասնել հարցման բովանդակությունը, սակայն տեղեկատվություն ստանալու հարցման մեջ նշված չի եղել հեռախոսահամար, արդյունքում՝ հնարավոր չի եղել հստակեցնել պահանջվող տեղեկությունները: Այնուամենայնիվ, ՀՀ ԱԳՆ-ն Ա. Ջեյնալյանին տվել է պատասխան, որն ուղարկել է սեպտեմբերի 9-ին՝ խախտելով տեղեկատվության տրամադրման համար սահմանված 5-օրյա ժամկետը: Նաեւ ԱԳՆ ներկայացուցիչը դատավարության ընթացքում տեղեկացրեց, որ հայցվորը՝ Ա. Ջեյնալյանը, տեղեկություն ստանալու հարցումն ուղարկել է ՏԱ օրենքի խախտմամբ: Այսինքն՝ գրավոր հարցման մեջ չի նշել իր

քաղաքացիությունը, աշխատանքի կամ ուսումնական հաստատության գտնվելու վայրը, ինչը բխում է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից:

ՀՀ վարչական դատարանը (նախագահությամբ Արգիշտի Ղազարյանի) 2009 թ.-ի հունվարի 8-ին կայացած դատական նիստի վճռով որոշեց Արտակ Ջեյնալյանի հայցն ընդդեմ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության՝ տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու պահանջի մասին, **բավարարել մասնակի**. ճանաչել Ա. Ջեյնալյանի տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը՝ միեւնույն ժամանակ մերժելով ՀՀ ԱԳՆ-ին տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտադրելու պահանջը:

Վճիռը բավականին անհասկանալի է, քանի որ, եթե խախտված իրավունք կա, ապա հնարավորության սահմաններում պետք է այն վերականգնել, ինչը, սակայն, դատարանը չի արել: Այս եւ այլ հանգամանքները հաշվի առնելով՝ Ջեյնալյանը որոշել է ՀՀ վարչական դատարանի 08.01.09թ. կայացրած վճիռը բողոքարկել:

Ա. Ջեյնալյանն ընդդեմ ՀՀ Ոստիկանության

ՀՀ քաղաքացի Արտակ Ջեյնալյանը տեղեկատվություն ստանալու հարցումով դիմել է ՀՀ ոստիկանությանը՝ պահանջելով.

1. Տեղեկատվություն տալ՝ 2008թ. օգոստոսի 1-ին Երեւան քաղաքի Մատենադարանին հարող տարածքում անցկացված զանգվածային հրապարակային միջոցառման եւ դրան հաջորդած երթի ընթացքում հրապարակային միջոցառման մասնակիցները հրահրե՞լ են արդյոք բախումներ ոստիկանության ծառայողների հետ եւ զանգվածային անկարգություններ:

2. Եթե այո, ապա՝ ինձ տրամադրել նաեւ այն իրավական ակտի պատճենը, որում արձանագրված է այդ փաստը:

Սակայն ՀՀ ոստիկանությունը հարցմանը որեւէ պատասխան չի տվել: 2008թ. սեպտեմբերի 1-ին Արտակ Ջեյնալյանը հայց է ներկայացրել ՀՀ վարչական դատարան՝ ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ոստիկանության՝ տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու եւ տեղեկատվություն տրամադրելու պահանջների մասին:

Դատարանում պատասխանող կողմը ամբողջությամբ առարկեց հայցապահանջի դեմ՝ համարելով այն անհիմն, քանի որ Ոստիկանության հասարակական կարգի ապահովման վարչության պրոֆիլակտիկայի բաժնի պետի 27.09.2008թ. թիվ գրությամբ, ճիշտ է 19 օր ուշացմամբ, բայց պատասխան, այնուամենայնիվ, տրվել է: Դատաքննության ընթացքում դատարանը եկավ այն եզրահանգման, որ չնայած այն բանին, որ Ոստիկանությունը պատասխանել է Ա. Ջեյնալյանի հարցմանը, այդուհանդերձ դա արել է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված հնգօրյա ժամկետի խախտմամբ՝ դրանով իսկ խախտելով քաղաքացու ՏԱ եւ ողջամիտ ժամկետում պատշաճ պատասխան ստանալու իրավունքը:

ՀՀ վարչական դատարանը (նախագահող դատավոր՝ Արգիշտի Ղազարյան) 2009 թ.-ի հունվարի 8-ին հրապարակեց վճիռ, որով **բավարարեց Ա. Ջեյնալյանի** հայցն ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության: Դատարանը վճռեց ճանաչել Արտակ Ջեյնալյանի տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտման փաստը:

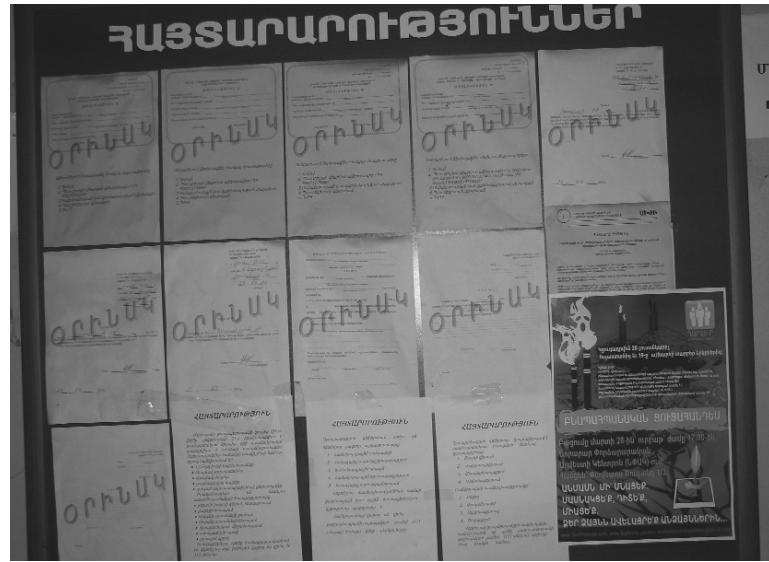
Ժողովրդավարի շղարշով թաղապետեր

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը վերաբերում է տեղեկությունների մատչելիության եւ հրապարակայնության ապահովմանը, ըստ որի, տեղեկություն տնօրինողը տարին առնվազն մեկ անգամ պետք է հրապարակի իր գործունեությանն առնչվող տեղեկություններն ու դրանցում կատարված փոփոխությունները:

Գրիշա Բալասանյան

Հատկապես համայնքապետերը պարտադիր պետք է հրապարակեն հանրության համար իրականացվող աշխատանքները եւ ծառայությունները, համայնքի բյուջեն, հաստիքացուցակները, ինչպես նաեւ՝ պաշտոնատար անձանց անուն-ազգանունը, կրթությունը մասնագիտությունը, պաշտոնը, աշխատավայրի հեռախոսահամարները, էլեկտրոնային փոստի հասցեները, հասարակական միջոցառումների ծրագրերը նաեւ համայնքի ղեկավարի ու ավագանու կայացրած որոշումները եւ այլն: Նշված տեղեկությունները հանրության սեփականությունը պետք է դարձնեն այլ գերատեսչություններ նույնպես, սակայն անդրադառնալով Երեւան քաղաքի մի քանի թաղային համայնքներում ու հատկապես թաղապետարանների վարչական շենքերում փակցված տեղեկատվական թերթիկներին: Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի (ԻԱԿ) աշխատակիցները սույն թվականի փետրվարի 11-18-ը այցելելով թաղապետարանների շենքեր, ականատես են եղել հետեւյալ իրողությանը:

Օրինակ, Կենտրոն թաղապետարանի հայտարարությունների ցուցանակին օրենքով պահանջվելիք եւ ոչ մի տեղեկատվություն հրապարակված չէր: Փակցված էր մի քանի պայմանագրերի օրինակներ, բնապահպանական ցուցահանդեսին վերաբերող աֆիշա, ինչպես նաեւ կրթության դերը՝ ժողովրդավարական, սոցիալական արդար ու սուղար պետականության զարգացման համար խորագիրը կրող ՄԻԺԻ-ի կազմակերպած քաղաքացիական կոնֆերանսների ժամանակացույցը: Պարզվում է Կենտրոնի թաղապետը սիրով անդրադառնում է այլ կազմակերպությունների ժողովրդավարական թեմաներով միջոցառումներին, սակայն այդչափ սիրով էլ անտեսում է, որ իր տնօրինության տակ գտնվող տեղեկատվությունը հրապարակելը նույնպես ժողովրդավարության տարրերից է:

Նույնպիսի «ժողովրդավարական» ժեստ է ցույց տվել նաեւ Էրեբունու թաղապետը՝ փակցնելով համայնքային ծառայության գլխավոր պաշտոններին վերաբերող հարցաշար, ՀՀ Սահմանադրությունից հոդվածներ ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասությունը սահմանող օրենսդրությունը: Այս համայնքում նույնիսկ ափսոսել են ցուցանակ կախել եւ պատի վրա փակցված 39 էջանոց այդ «ինֆորմացիայի» մեջ ԻԱԿ-ի աշխատակիցները չեն գտել եւ ոչ մի տող, որը վերաբերեր զուտ Էրեբունի համայնքին: Փոխարենը չեն գլացել եւ փոխթաղապետերի համար նախատեսված երրորդ հարկի լվացարանի հարեւանությամբ մեծ-մեծ տառերով գրել են՝ «լվացարանը մաքուր պահեք»:

Ավելի «հարուստ» էր Շենգավիթի թաղապետարանի ցուցանակը: Այստեղ հիշել են բոլորին՝ որբերից մինչեւ սոցիալական խնդիրներ ունեցող մարդկանց, ցուցանակում կար նաեւ հարկերի եւ տուրքերի մասին գրառումներ, պայմանագրերի օրինակներ եւ այլն: Մանրամասն ներկայացրել էին

www.foi.am

այն ցանկը, թե երեխաներին մանկատուն ուղարկելու վերաբերյալ որոշում կայացնելու համար հարազատները ինչ փաստաթղթեր ներկայացնեն: Շենգավիթը նույնպես բացառություն չէր եւ այս թաղապետարանում էլ հարկ չեն համարել հաշվետու լինել իրենց ընտրողների առջեւ՝ չհրապարակելով թաղապետարանի շենքում կայացված եւ ոչ մի որոշում:

Դեռեւս դեկտեմբեր ամսվա վերջին, Արաբկիր համայնքի ավագանին հաստատել էր այս տարվա համայնքային բյուջեն, սակայն երկու ամիս անց էլ արաբկիրցին տեղյակ չէ, թե իր գրպանի հաշվին գոյացած բյուջեն ի՞նչ ուղղվածություն ունի, ինչպիսի՞ խնդիրներ են լուծվելու համայնքում եւ այդ գումարները որտե՞ղ են դատարկվելու:

Թաղապետարանի շենքի ցուցանակում հրապարակված տեղեկատվությունն, ըստ ԻՎԿ-ի, ավելի շատ վերաբերվել է թաղապետարանի աշխատակիցների աշխատանքային հարաբերություններին, քան համայնքի խնդիրներին: Օրինակ, ցուցանակում տեղադրված է եղել թաղապետարանի կառուցվածքի, աշխատանքային կանոնակարգի մասին գրություն, իսկ բնակիչների համար՝ էլցանցերի, գազամատակարարման, ջրամատակարարմանը վերաբերող հայտարարություններ, թաղապետարանում գործող թեժ գծի հեռախոսահամարը (28-44-13), ինչպե՞ն նաեւ թաղապետ Ալբերտ Երիցյանի այս կամ այն առիթով արված շնորհա-

վորանքը՝ ուղղված թաղապետարանի որեւէ աշխատակցին:

Չափից դուրս աղքատիկ է Դավթաշենի թաղապետարանի ցուցանակը, կարելի է ասել, այնտեղ ոչ մի օգտակար բան չի գտնվել, բացի «ծխելը խստիվ արգելվում է» եւ Կարմիր Խաչի «Օգնենք երեխաներին» հայտարարություններից:

Տեղական տուրքերին վերաբեվող ավագանու որոշումներ, գույքահարկի արտոնություններ, թաղապետարանին պատկանող մշակութային խմբակների եւ այլ հայտարարություններ է փակցված Քանաքեռ-Ձեյթուն թաղապետարանում: Այստեղ էլ բյուջեի մասին ոչ մի խոսք չկա:

Կարող ենք եզրակացնել, որ վերը նշված որեւէ թաղապետ իր լիազորությունները պատշաճ չէր կատարել եւ չէր փակցրել ավագանու եւ թաղապետի որոշումները, իհարկե որոշ չափով հրապարակային է եղել Քանաքեռ-Ձեյթուն թաղապետարանը, սակայն հիմնական փաստաթղթերը, որը պետք է քաղաքացիների համար հրապարակվեր, այդպես էլ չի արվել: Այս անմխիթար վիճակը կշարունակվի այնքան ժամանակ, քանի դեռ որեւէ իրավասու պաշտոնյա, ասենք Դավթաշենի թաղապետին «չհասկացնի», որ «ծխելը արգելվում է» հայտարարությունը տեղեկատվություն հրապարակել չի նշանակում եւ ամենեւին էլ կապ չունի օրենքի պահանջի հետ:

Մարզպետարանները սկսել են բաց եւ հրապարակային աշխատել

2009 թվականի փետրվար ամսին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություն ստանալու հարցումներ էր ուղարկել Հայաստանի 10 մարզի (Երեւանը չհաշված) ղեկավարներին, որով խնդրել էինք մարզպետերին ԻԱԿ-ին տրամադրել 2008թ. 4-րդ եռամսյակի ընթացքում իրենց կողմից կայացված որոշումների պատճենները: Ուրախությամբ նշենք, որ ոչ մի հարցում անպատասխան չի մնացել: Սակայն ժամկետների հետ կապված որոշակի թերացումներ դեռևս կան:

Յարգմանը 5-օրյա ժամկետի սահմաններում պատասխանել են Տավուշի, Շիրակի, Կոտայքի եւ Արագածոտնի մարզպետարանները: Արարատի եւ Գեղարքունիքի մարզպետարանները պատասխանել են 9 օր անց, այսինքն՝ 4 օր ուշացումով: Սյունիքի եւ Լոռու մարզպետարանները՝ 11 օր անց՝ 6 օր ուշացումով: Լոռու մարզպետարանը պատասխանել է 12 օր ուշացումով, իսկ Արմավիրի մարզպետարանը՝ 20 օր:

Մարզպետարաններից ամենավատ ցուցանիշը Արմավիրի մարզպետարանինն է, որը, սակայն, սուբյեկտիվ պատճառների արդյունք է: Արմավիրի մարզպետարանի աշխատակազմի ղեկավար Փառանձեմ Կարապետյանը (ով պատասխանել էր հարցմանը) ուշացումը մեկնաբանեց հետևյալ կերպ. «Մարզպետը մակագրել էր ինձ վրա, ես էլ հիվանդացել էի, աշխատանքի չէի գալիս, որի հետևանքով էլ հարցման պատասխանը ուշացավ»:

Զնայած տեղեկատվություն ստանալու հարցումները միեւնույն բովանդակությունն ունեին, սակայն պատասխանները բազմաբովանդակ էին: Այսպես, ՀՀ 10 մարզից միայն 5-ի պատասխանին է կցված եղել մարզպետի որոշումների պատճենները՝ Գեղարքունիքի, Արարատի, Սյունիքի, Վայոց ձորի եւ Արագածոտնի: Ի դեպ, դրանք եղել են տարբեր քանակի. Գեղարքունիքի մարզպետի որոշումները կազմել են 103 էջ, Վայոց ձորինը՝ 20:

Հարցումներից 6-ի դեպքում հղում է արվել մարզպետարանի պաշտոնական վեբկայքին, որտեղ տեղադրված են մարզպետերի որոշումները: Միայն Սյունիքի մարզպետարանից եկած պատասխանն էր պարունակում եւ որոշումների պատճենները, եւ հղում՝ Սյունիքի մարզպետարանի ինտերնետային կայքին:

Պատասխանների մեջ միայն 2-ի դեպքում է հղում

արվել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքին: Կոտայքի մարզպետի պատասխանում ասվում է, որ «իրենք պատրաստակամ են ՏԱ օրենքի պահանջները կատարելու գործում», իսկ Շիրակի մարզպետարանի գրության մեջ հղում է արվել ՏԱ օրենքին՝ հիշեցնելով, որ օրենքի համաձայն տեղեկատվություն տրամադրելիս 10 էջից ավելին արդեն վճարովի է. «Համաձայն «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ կետի երկրորդ ենթակետի, տեղեկության տրամադրման համար գանձում չի կատարվում մինչեւ 10 էջ տպագրված կամ պատճենահանված տեղեկություն տրամադրելիս, իսկ ձեր պահանջը շուրջ 250 էջ է, այդ աշխատանքն առաջացնում է որոշակի նյութածախս: ՀՀ Շիրակի մարզպետարանի աշխատակազմը, լինելով պետական կառավարչական հիմնարկ, չի կարող իրականացնել վճարովի ծառայություններ, ուստի առաջարկում ենք ձեզ հարմար ժամանակահատվածում, ձեզ անհրաժեշտ որոշումների կրկնօրինակումը կազմակերպել Գյումրիում՝ մեր աշխատակիցների օգնությամբ, վճարովի ծառայություններ մատուցող որեւէ կազմակերպությունում»:

Ի դեպ, այս տարվա բյուջեում ՏԻՄ-երի համար հատուկ տողով գումար է հատկացված՝ տեղեկատվություն տրամադրելու նպատակով, սակայն օրենքի այդ կետից ոչ մի մարզպետարան եւ համայնք չի օգտվում:

Հ. Գ. Պետք է արձանագրել, որ մարզպետարանների աշխատանքի հրապարակային եւ թափանցիկ լինելու գործում իր ներդրումն ունի նաեւ ԻԱԿ-ը, քանի որ մարզպետարանների եւ ՏԻՄ ներկայացուցիչների հետ Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը պարբերաբար ուսուցումներ է անցկացնում՝ «Ինչպես կիրառել ՏԱ օրենքը» թեմայով:

Էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության նոր համակարգ մարզերում

Մինչ 2009թ.-ի տարեվերջ Չայաստանի 23 պետական կառավարման մարմին պետք է անցնի էլեկտրոնային կառավարման «Mulberry» համակարգին. այդ թվում 10 մարզպետարան եւ 13 նախարարություն: Այս առաջարկը ներկայացրել է կառավարության աշխատակազմը 2008թ.-ի վերջին:

Մինչ այժմ էլեկտրոնային կառավարման «Mulberry» համակարգն ամբողջությամբ գործում է Չայաստանի 5 պետական մարմիններում՝ ՀՀ կառավարության աշխատակազմում, Էկոնոմիկայի Ֆինանսների, Տարածքային կառավարման եւ Սփյուռքի նախարարություններում:

«Mulberry»-ին համակարգչային ծրագիր է, որի հիմնական խնդիրներն են պետական մարմիններում փաստաթղթերի հոսքի արդյունավետ կառավարում, փաստաթղթերի եւ կից նյութերի էլեկտրոնային տարբերակների կենտրոնացված պահպանում, փաստաթղթաշրջանառության պատմության գրանցում ու վերահսկում փաստաթղթի շարժի բոլոր փուլերում, կատարողական վերահսկողության ապահովում, անհրաժեշտ փաստաթղթերի արագ որոնում, փաստաթղթերի հետ աշխատանքի միասնական ձեւի ապահովում, մի քանի ստորաբաժանումների միաժամանակյա աշխատանքի ապահովում եւ փաստաթղթերի կորստի բացառում:

2005թ.-ին էլեկտրոնային կառավարման այս համակարգն ի սկզբանե ստեղծվել է Արտաքին գործերի նախարարության պատվերով: Սակայն այժմ նախարարությունում այն մասամբ է գործում: Պատճառները, ծրագրի ստեղծող "AI Partnership" ընկերության հայաստանյան ներկայացուցիչ Վահագն Մխիթարյանի կարծիքով, ադմինիստրատիվ բնույթի են. «Չեն կարծում, որ Արտաքին գործերի նախարարության աշխատակազմն ինչ որ բանով զիջում է մյուս նախարարություններին, որտեղ ներդրվել է համակարգը: Խնդիրն այստեղ ղեկավարության մեջ է: Որպեսզի «Mulberry» համակարգը գործի, անհրաժեշտ է նախարարի կամ համապատասխան այլ մարմնի հստակ կարգադրություն, որ այլեւս ոչ մի դիմում, հարցում, կամ պատասխան թղթի ձեւով չընդունվի: Միայն նման պահանջի հստակ առկայության դեպքում համակարգը կարող է գործել»:

«Mulberry»-ի օգտագործման եւս մեկ փորձ կատարվեց 2008թ.-ի առաջին կեսին ՀՀ կառավարության աշխատակազմում: Համակարգի ներդրողներից Վահագն Մխիթարյանի խոսքերով գործընթացը բավականին դժվար էր, քանի որ պետական այս մարմինն առաջինն էր, որ հստակ որոշել էր ամբողջությամբ անցնել էլեկտրոնային կառավարման այս համակարգին: «Ամուր կամքի շնորհիվ ամեն ինչ ի վերջո հաջողվեց», - ավելացնում է Վահագն Մխիթարյանը:

Հաջողված փորձից հետո «Mulberry»-ին արդեն սկսեց շահագործվել հաջորդաբար Ֆինանսների, Էկոնոմիկայի, Տարածքային կառավարման եւ Սփյուռքի նախարարություններում: Նշված նախարարությունները, Վահագն Մխիթարյանի խոսքերով, պատահական չեն ընտրվել: «Միայն ցանկությունն ու բարի կամքը բավական չէր: Անհրաժեշտ էր հաշվի առնել նաեւ պատական կառավարման մարմինների տեխնիկական հնարավորությունները: Ուստի նախապես ուսումնասիրություն անցկացվեց բոլոր նախարարություններում եւ մարզպետարաններում»:

Մարզպետարաններից առաջինը Կոտայքինն է, որտեղ այժմ փորձ է արվում ներդնել այս համակարգը: Այս մարզի ընտրությունն էլ պայմանավորված է անխափան Ինտերնետ կապով, որը համակարգի ամբողջական աշխատանքի համար կարելու էր ունի: ՀՀ Տարածքային կառավարման նախարարության Ինֆոտեխնոլոգիաների բաժնի պետ Սերժ Հարությունյանի խոսքերով՝ 2009թ.-ի մարտի 15-ից Կոտայքի մարզում եւս կաշխատեն էլեկտրոնային կառավարման «Mulberry» համակարգով: Ներկայումս մարզպետարանի աշխատակազմի ուսուցման գործընթաց է: «Այս փորձը ցույց է տալիս, որ մեկ մարզպետարանում ծրագրի ներդրման համար պահանջվում է մոտ 15 օր: Եթե ֆինանսական եւ տեխնիկական հնարավորությունները, ինչպես նաեւ, համապատասխան քանակի ուսուցանողներ

րի առկայությունը ներեն, բոլոր պետական մարմիններում հնարավոր կլինի միաժամանակ կատարել համակարգի ներդրման եւ շահագործման գործընթաց», - հավաստիացնում է Սերժ Զարությունյանը: Եղեգնաձորում եւս փորձ է արվել անցնել այս համակարգին, բայց կապի համապատասխան որակի բացակայության պայմաններում հնարավոր չի եղել:

Համակարգը ներդրողների խոսքերով, ծրագրի ամենամեծ առավելությունն այն է, որ վերահսկելի է դառնում աշխատակազմի գործունեությունը: Պետական մարմնի համապատասխան ներկայացուցիչները քաղաքացու դիմում հարցումը՝ ներկայացված բոլոր փաստաթղթերի հետ միասին, էլեկտրոնային տարբերակով մտցնում են համակարգիչ: Հենց որ դիմումը մտցվում է համակարգիչ, քաղաքացին ստանում է գրավոր ծանուցում այն մասին, թե կոնկրետ երբ կարող է ստանալ դրա պատասխանը: Մյուս կողմից, հենց որ քաղաքացին լրացնում է իր դիմումը, պետական պաշտոնյան, ում ուղղված է հարցումը, իր համակարգչի վրա ստանում է ծանուցում դիմումի եւ դրա պատասխանի վերջնաժամկետի վերաբերյալ: Հենց այս գործընթացը վերահսկելու նպատակով էլ պետական կառույցներում, որտեղ շահագործվում է «Mulberry» համակարգը, գործում են վերահսկողության մարմիններ: Վերահսկող մարմինն ամենօրյա արդյունքների հիման վրա կարող է տեսնել, թե որ պաշտոնյաներն են ժամանակին եւ

ամբողջությամբ պատասխանում քաղաքացիների հարցումներին, ովքեր՝ ո՛չ: Այս ծրագիրը նաեւ կրճատում է պատասխանի ժամանակահատվածը: Բոլոր փաստաթղթերը, որոնք անհրաժեշտ են պաշտոնյային պատասխանի համար, արդեն իսկ գտնվում են համակարգի էլեկտրոնային բազայում եւ դրա գտնելն ու տրամադրելը պարզապես վայրկյանների հարց է:

Համակարգի առավելություններից մեկն էլ դրա ճկունությունն է: Սերժ Զարությունյանը, ով եւս այս համակարգի շահագործողներից է, նշում է, որ «Mulberry»-ին պարզապես գործիք է, կառկաս, որը հեշտությամբ հնարավոր է հարմարեցնել օգտագործող մարմնի պահանջներին: «Օրինակ՝ յուրաքանչյուր շահագործող մարմին կարող է ստեղծել իրեն անհրաժեշտ փաստաթղթերի տեսակները եւ գծել դրա շարժի ճանապարհը», - պարզաբանում է պարոն Զարությունյանը:

Նշենք, որ մինչ ապրիլի 15-ը էլեկտրոնային կառավարման այս համակարգը կներդրվի նաեւ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայությունում: Սա, բացի ներքին փաստաթղթաշրջանառությունը էլեկտրոնային դարձնելուց նաեւ հնարավորություն կստեղծի, որ քաղաքացին գույքի եւ եկամուտների հայտարարագիր լրացնի էլեկտրոնային ճանապարհով: Հարկային պետական ծառայությունում համակարգի ներդրումը հնարավոր է դարձել Եվրամիության ֆինանսավորմամբ:

Տարածքային կառավարում Էլեկտրոնային միջավայրում

ՀՀ Տարածքային կառավարման նախարարությունը մեկն է այն 5 պետական կառավարման մարմիններից, որտեղ ներկայումս գործում է էլեկտրոնային կառավարման «Mulberry» համակարգը: Ծրագրի կիրառման նպատակների, դրա ընձեռած հնարավորությունների, շահագործման դժվարությունների եւ այլ հարցերի շուրջ զրուցել ենք նախարարության Ինֆոտեխնոլոգիաների, տվյալների բազաների եւ կապի վարչության պետ Սուրեն Կոչեցյանի հետ:

ԻԱԿ- Որքա՞ն ժամանակ է, որ Տարածքային կառավարման նախարարությունում գործում է փաստաթղթաշրջանառության «Mulberry» էլեկտրոնային համակարգը:

Ս.Կ.- Համակարգը նախարարությունում ամբողջությամբ գործում է 2008թ.-ի օգոստոսի 19-ից: Մինչ այդ 2007թ.-ի հուլիսի 1-ից այն փորձնական շահագործում էր անցնում: Այդ ընթացքում աշխատել է նաեւ հին համակարգը, եւ թուղթը չի բացառվել: Բայց օգոստոսի 19-ից հետո նախարարության ներսում բոլոր աշխատանքները կատարվում են բացառապես էլեկտրոնային ձևով:

ԻԱԿ- Մինչ «Mulberry» ծրագիրը նախարարությունում էլեկտրոնային կառավարման այլ համակարգ գործե՞լ է:

Ս.Կ. - Նախկինում նախարարությունում գործում էր կառավարման էլեկտրոնային այլ համակարգ. համակարգիչ տեղադրված էր միայն ընդհանուր բաժնում, որն էլ որ ֆիքսում էր փաստաթղթերի մուտքն ու ելքը: Դեռ առկա էր թղթի գործոնը. թուղթը գրանցում էին, տանում համապատասխան հասցեատիրոջը, ստանում նրա ստորագրությունը, ետ բերում, ֆիքսում համակարգում եւ այլն: Երբեմն այդ ընթացքը շատ ավելի ծավալուն գործողություններ էր պահանջում, ինչն էլ իր հերթին բավականին շատ ժամանակ էր խլում: Իսկ «Mulberry»-ին ընդարձակեց գործունեության միջավայրը՝ ստեղծելով նախարարության համակարգիչների ցանց, որի միջոցով էլ հիմա այդ ամբողջ շարժը կատարվում է էլեկտրոնային ձևով: Այժմ մեր բոլոր աշխատակիցները համակարգի օգտվողներ են, ունեն իրենց էլեկտրոնային հասցեները: Երբ թուղթը մտնում է նախարարություն, ֆիքսվում է ընդհանուր բաժնում, եւ ներսում մնացած ամբողջ շարժը կատարվում է համակարգի

միջոցով: Սովորաբար ելքը նույնպես թղթային տարբերակով է կատարվում: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այն տեղի է ունենում էլեկտրոնային ձևով: Մասնավորապես կապն այն մարմինների հետ, որտեղ արդեն ներդրված է «Mulberry»-ի համակարգը, օրինակ՝ Կառավարության, Ֆինանսների, Էկոնոմիկայի եւ Սփյուռքի նախարարությունների հետ: Չնայած՝ սովորույթի ուժով դեռեւս ուղարկում ենք նաեւ թղթային տարբերակը: Սակայն, մեր օրինակից ելեկտրոնային կարող են ասել, որ սրա անհրաժեշտությունն արդեն իսկ չկա:

ԻԱԿ- Արդյոք այս համակարգը հնարավորություն տալի՞ս է քաղաքացիների հետ կապը եւս իրականացնել էլեկտրոնային ճանապարհով:

Ս.Կ. - Քաղաքացիների հետ շփումը եւս հնարավոր է իրականացնել էլեկտրոնային ձևով՝ օգտագործելով նախարարության ինտերնետային կայքը: Օրինակ, քաղաքացին մեզ ինտերնետի միջոցով ուղարկում է իր հարցումը եւ մենք այն միացնում ենք «Mulberry»-ին: Նման դեպքեր դեռեւս չկան, քանի որ քաղաքացիների հետ անմիջական շփում մեր նախարարությունը գրեթե չունի: Դա հիմնականում Երեւանի քաղաքապետարանի եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների խնդիրն է: Քաղաքացիների հետ մեր անմիջական շփումը կատարվում է ավանդական փոստի միջոցով: Նամակը ֆիքսվում է ընդհանուր բաժնում, ստանում ենք դրա էլեկտրոնային տարբերակը եւ հետո ընթացքը կատարվում է էլեկտրոնային ձևով: Այդ նամակը թղթի տեսքով տեսնում է միայն ընդհանուր բաժնի աշխատակիցը:

Քաղաքացին կարող է նամակ գրել նաեւ նախարարության էլեկտրոնային փոստի հասցեով (mta@mta.gov.am), որին մուտք ունեն նախարարության բոլոր աշխատակիցները: Հարցում նա-

խարարություն կարելի է ուղարկել նաև Ինտերնետային կայքի «Դիմեք մեզ» բաժնից: Այս ճանապարհներով եկած դիմումները մենք նորից կարող ենք մուտքագրել «Mulberry» համակարգ, այստեղ ընթացք տալ եւ պատասխանն ուղարկել նորից էլեկտրոնային ճանապարհով:

ԻԱԿ- Կարո՞ղ ենք ասել, որ, փաստորեն, համակարգի հիմնական նպատակը նախարարության ներսում թղթատարության կրճատումն է:

Ս.Կ.- Ոչ թե կրճատումը, այլ՝ բացառումն է: Բացի ընդհանուր բաժնից, մյուս աշխատակիցները թուղթ ընդհանրապես չեն տեսնում: Համակարգը նաև էլեկտրոնային կապ է ապահովում «Mulberry»-ով աշխատող մյուս մարմինների հետ: Նրանց հարցումների պատասխանն ուղարկում ենք էլեկտրոնային տարբերակով: Չնայած այժմ դեռ զուգահեռ գնում է նաև թուղթը, բայց այդ պետական մարմիններում թղթին չեն էլ նայում, քանի որ այդ նույն փաստաթուղթն իրենք պատրաստի ստանում են էլեկտրոնային ձևով:

ԻԱԿ- Համակարգի ներդրման ժամանակ ի՞նչ խնդիրներ են առաջանում:

Ս.Կ.- Խնդիրները հիմնականում կապված են աշխատակիցների պատրաստվածության, տեխնիկական ապահովվածության եւ համակարգի անխափան աշխատանքի հետ: Տեխնիկական ապահովվածության առումով մեր նախարարությունում ամեն ինչ նորմալ էր, բավարարվեցինք մեր ռեսուրսներով: Բայց մարզպետարաններում հավելյալ տեխնիկա է պահանջվում համակարգի ներդրման համար: Անհրաժեշտ են արագագործ սկաներներ:

ԻԱԿ- Իսկ որո՞նք են համակարգի առավելությունները:

Ս.Կ.- Համակարգի առավելություններից մեկն այն է, որ աշխատանքի կատարման ժամանակ կրճատվում է կախումը մեկ այլ մարմնից: Օրինակ՝ նախկինում, երբ թղթով էինք աշխատում, հատուկ ժա-

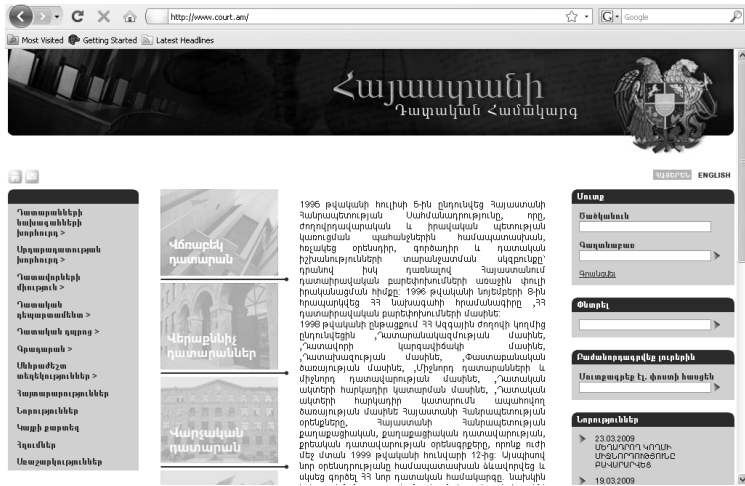
մանակ էր հատկացված փոստ նայելուն: Մենք ստիպված էինք սպասել, թե երբ փոստի համար պատասխանատու անձը կբերի մեր նամակները, որից հետո միայն կարող էինք պլանավորել եւ կատարել աշխատանքը: Իսկ այս համակարգը հնարավորություն է տալիս ցանկացած ժամանակ ստուգել փոստը եւ առանց որեւէ մեկից կախում ունենալու անմիջապես կատարել ամբողջ աշխատանքը: Եթե օրվա վերջում նամականին մաքուր է, դա արդեն չափանիշ է, որ այդ պահին տվյալ աշխատակիցն իր բոլոր գործերն արդեն արել է:

Ամենամեծ առավելությունը, սակայն, մարզպետարանների հետ աշխատելիս ժամանակի կրճատումն է: Հայաստանի մարզերն իրարից բավականին հեռու են: Օրինակ՝ լինում են դեպքեր, երբ մի հրատապ խնդիր ունենք, որը տվյալ մարզը պետք է լուծի եւ պատասխանի եռօրյա ժամկետում, սակայն հեռավորության եւ փոստի աշխատանքից կախման պատճառով պատասխանող նամակը նախարարություն է հասնում միայն 15 օր հետո: Եթե մարզերի հետ կապն էլ այս համակարգի միջոցով կատարվի, աշխատանքները շատ ավելի արագ եւ որակով կկատարվեն:

ԻԱԿ- Իսկ ե՞րբ է նախատեսվում, որ մարզպետարաններ եւ կաշխատեն այս համակարգով:

Ս.Կ.- Կառավարության առաջարկի հիման վրա մինչ այս տարվա վերջ բոլոր մարզերում նախատեսվում է ներդնել էլեկտրոնային կառավարման «Mulberry» համակարգը: Նախատեսվում է, որ բոլոր նախարարություններն էլ անցնեն այդ համակարգին: Հետագայում, երբ «Mulberry»-ին հաջողությամբ գործի Կառավարությունում, նախարարություններում եւ մարզպետարաններում, հնարավոր է, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինները եւս անցնեն այս համակարգին եւ լինի կառավարման մեկ ընդհանուր ձեւ ու միջավայր: Եվ այդ ժամանակ արդեն Կառավարությունից մինչեւ ամենախուլ գյուղն աշխատանքները կկատարվեն էլեկտրոնային ձևով եւ վայրկյանների ընթացքում, եթե իհարկե կապը նորմալ աշխատի:

ՀՀ դատական համակարգի պաշտոնական կայքը www.court.am

ՀՀ դատական համակարգի պաշտոնական կայքի (court.am) բացումը տեղի է ունեցել 2007թ. հունիսի 18-ին: Կայքի ստեղծման աշխատանքներին աջակցել են Միացյալ Ազգերի Կազմակերպության Ջարգացման Ծրագրի Հայաստանյան Գրասենյակը (UNDP) եւ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Ջարգացման Գործակալությունը (USAID)՝ ի դեմս American Bar Association-ի եւ Bearing Point-ի:

ՀՀ դատական համակարգի կայքում զետեղված տեղեկատվությունը կարելի է ստանալ երկու լեզվով՝ հայերեն եւ անգլերեն: Հիմնական էջում՝ Homepage-ում հակիրճ ներկայացված է Հայաստանում գործող դատական համակարգի ընդհանուր բնութագիրը: Առանձին բաժիններով ներկայացված են ՀՀ վճռաբեկ դատարանը, ՀՀ վերաքննիչ դատարանը, որն իր հերթին բաժանվում է Քաղաքացիական վերաքննիչ եւ Քրեական վերաքննիչ դատարանների, Մասնագիտացված դատարանները, Ընդհանուր իրավասության դատարանները: Այս բաժիններից յուրաքանչյուրում առկա «Դատարանի մասին», «Դատավորներ», «Անհրաժեշտ տեղեկություններ», «Դատական նիստերի ժամանակացույց» ենթաբաժիններում հնարավոր է ստանալ տեղեկատվություն դատարանի կառուցվածքի, կազմի եւ լիազորությունների վերաբերյալ, դատարանում աշխատող դատավորների

գործունեության վերաբերյալ, նրանց կենսագրական տվյալները, լուսանկարները, ինչպես նաեւ անհրաժեշտ տեղեկություններ տվյալ դատարան դիմելու կարգի մասին:

Առանձին բաժիններով ներկայացված են նաեւ Դատարանի նախագահների խորհուրդը, Արդարադատության խորհուրդը, Դատավորների միությունը, Դատական դեպարտամենտը, Հայտարարություններ, Դատական դպրոցը: Օրինակ՝ Արդարադատության խորհրդի որոշումները բաժնում կարելի է գտնել խորհրդի կողմից 2005-2008թթ. կայացված որոշումները: Կամ ցանկացած շահագրգիռ անձ, մտնելով համապատասխան բաժինը, կարող է լիարժեք, սպառիչ տեղեկություններ ստանալ Դատական դպրոցի վերաբերյալ:

Կայքը բավական հարուստ «Գրադարան» ունի: Այս բաժնում տեղադրված են Դատական ակտեր, Եվրոպական դատարանի ակտեր, Կառավարման մարմինների ակտեր, Արդարադատության խորհրդի որոշումներ, Ձեւաթղթեր, Դատական պրակտիկայի նյութեր, Հրապարակումներ, ՀՀ Սահմանադրությունը եւ օրենքներ: Այստեղ շատ կարելու է հատկապես «Ձեւաթղթեր» բաժինը, որը հնարավորություն է տալիս ծանոթանալ դատավարական գործողություններ կատարելիս յուրաքանչյուր քաղաքացուն անհրաժեշտ փաստաթղթերի օրինակելի տարբերակներին (հայցադիմումներ, դիմումներ ներկայացնելու, միջնորդություններ հարուցելու, վերաքննիչ եւ վճռաբեկ բողոք բերելու օրինակելի ձեւերը):

«Դատական ակտեր» բաժնում զետեղված են բոլոր դատարանների դատական ակտերը: Ընդ որում՝ այդ դատական ակտերը հնարավոր է տեսնել, սակայն բովանդակությանը ծանոթանալ եւ սեփական համակարգչի մեջ ներբեռնել կարելի է միայն կայքում նախապես գրանցվելով: Ըստ կայքի պատասխանատու Ալինա Ենգոյանի՝ սա արված է նրա համար, որպեսզի հնարավոր լինի որոշել, թե կայքէջի այցելուներից քանիսն են օգտվել հենց դատական ակտերից: «Ունենք վիճակագրություն, թե ամեն օր քանի հոգի է այցելել կայք, բայց գրանցվելու շնորհիվ ես կարող եմ

տեսնել, թե նրանցից քանիսն են օգտվել դատական ակտերից», -ասում է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահի մամուլի քարտուղար, կայքի պատասխանատու Ալինա Ենգոյանը:

Առանձին էջում տեղադրված են Երեւանի եւ մարզերի բոլոր դատարանների հասցեները, հեռախոսահամարները: Այս բաժնում է գտնվում «Դատական նիստերի ժամանակացույց» էջը, որը հնարավորություն է տալիս ծանոթանալու Հայաստանի բոլոր դատարաններում անցկացվող դատական նիստերի ժամանակացույցին: «Մեր համակարգի կայքէջի մեխը ժամանակացույցերն են: Յուրաքանչյուր դատարանի էջում եւ առանձին նաեւ «Անհրաժեշտ տեղեկություններ» բաժնում ունենք Դատական նիստերի ժամանակացույց էջը, որտեղ առաջիկա 7-10 օրվա կտրվածքով կարող են տեղեկանալ նշանակված դատական նիստի մասին: Սակայն կուզեի, որ առաջին էջում այդ բաժնին վերաբերող որեւէ բան լիներ, թեկուզ լուսանկար, որն անմիջապես աչքի կընկներ: Շատ շատերը տեղյակ չեն լինում անցակացվող նիստերից, իսկ դա ամենակարեւորն է մեր համակարգում», -ասում է Ալինա Ենգոյանը:

Կայքն ունի «Հայտարարություններ» բաժին, որտեղ տեղադրված են Դատական դեպարտամենտի կողմից առաջարկվող թափուր աշխատատեղերի համար հայտարարված փակ եւ բաց մրցույթները: Այստեղ մանրամասն գրված է մրցույթի անցկացման կարգը, վայրը, ժամանակը եւ մնացած բոլոր կարեւոր տեղեկությունները, որոնք անհրաժեշտ են մրցույթին հայտ ներկայացնող ցանկացած անձի:

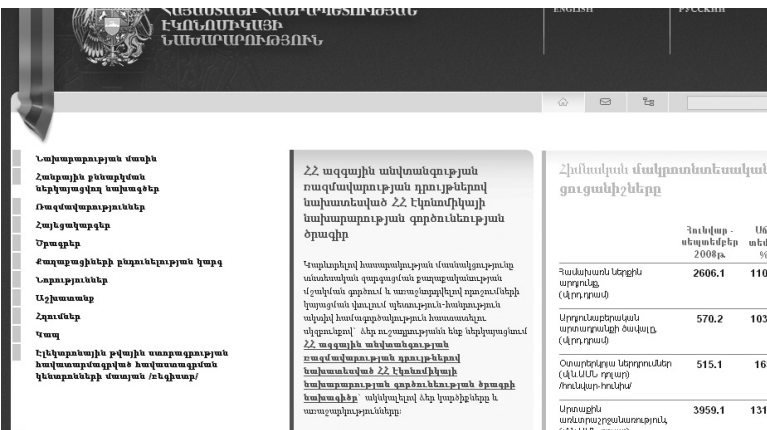
«Նորություններ» էջում պարբերաբար զետեղվում է տեղեկատվություն ՀՀ դատական համակարգի ներկայացուցչական գործունեության վերաբերյալ: Ցանկացած նորություն, որն առնչվում է ՀՀ դատական համակարգին, տեղ է գտնում այստեղ: Կայքի հենց առաջին էջում տեղադրվում են առաջին երեք նորությունները: Իսկ մշտապես թարմացվող նորությունները հնարավորություն են տալիս կայքը դարձնել ավելի կենդանի: «Կայքի ստեղծման ժամանակ նպատակներից մեկն էլ այն էր, որ ունենանք հարթակ, որտեղ պարբերաբար կտեղադրվի դատական համակարգում տեղի ունենած ցանկացած իրադարձություն՝ պարզաբանումներ, հերքումներ: Ես՝ որպես մամուլի քարտուղար, շատ եմ կարեւորում դա: Շատ դեպքերում, երբ կա տեղեկատվություն տարածելու խնդիր, էլեկտրո-

նային փոստի միջոցով ուղարկվում է համապատասխան մարմիններին: Բայց դրա կարիքը գրեթե չի լինում, քանի որ ես դա տեղադրում եմ կայքում, եւ լրագրողներն ու ցանկացած հետաքրքրված անձ կարող են մուտք գործել կայք ու տեսնել», -ասում է կայքի պատասխանատու Ալինա Ենգոյանը:

ՀՀ դատական համակարգի կայքի կարեւորագույն բաժիններից է նաեւ «Առաջարկություններ» բաժինը, որտեղ յուրաքանչյուր այցելու հնարավորություն ունի համապատասխան փոստի հասցեին ուղարկել իր առաջարկությունները: Ի դեպ, դա կարելի է անել եւ անանուն, եւ տվյալները նշելով: Առաջարկությունները կարող են վերաբերել ինչպես կայքին, այնպես էլ ամբողջ դատական համակարգին: Այս բաժինը կարելի է համարել նաեւ «Հետադարձ կապ», քանի որ նամակները մեխանիկորեն ուղարկվում են Վճռաբեկ դատարանի նախագահի մամուլի քարտուղարի պաշտոնական փոստին: «Նամակները շատ տարբեր են: Շատ են դիմում հատկապես կայքում գրանցվելու հետ կապված հարցերով: Եղել է, որ խնդիրներ են ունեցել դատարանների հետ: Մի տղա ուզում էր իմանալ՝ ինչպես կարող է գործի ընդունվել դատական համակարգում, նրան նույնիսկ նյութեր ուղարկեցինք», -ասում է Ալինա Ենգոյանը: Նա նաեւ վստահեցնում է, որ բոլոր նամակներին շուտափույթ պատասխան է տրվում, իսկ եթե անհրաժեշտություն կա, նամակը փոխանցվում է համապատասխան ատյան: «Փորձում են այդ պրակտիկան խստորեն պահպանել, որ վստահությունը չկորչի», -ասում է Ա.Ենգոյանը:

Խոսելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածի՝ պարտադիր հրապարակման ենթակա 13 խումբ տեղեկությունների մասին եւ ընդհանրացնելով դրանք՝ պետք է փաստել, որ գրեթե բոլոր տեղեկությունները այս կամ այն ձեւակերպմամբ տեղ են գտել կայքում: Բացառությամբ՝ բյուջեի մասին տեղեկությունները եւ քաղաքացիների ընդունելության կարգը, օրը ժամը եւ վայրը: Կայքի պատասխանատու Ա.Ենգոյանը սա մեկնաբանեց այն հանգամանքով, որ օրինակ Վճռաբեկ դատարանում քաղաքացիները ընդունելությունը չունի հստակ ժամանակացույց եւ անփոփոխ պարբերականություն:

ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարություն www.mineconomy.am

ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության կայքը ստեղծվել է 2007թ.-ին, նախարարության բյուջեի հաշվին: Նախարարության մասնաճյուղի քարտուղար Գայանե Վարդանյանի խոսքերով՝ նախարարությունը կարելի է կայքը մշտապես թարմացնելու խնդիրը: Այժմ նախարարությունը պատրաստվում է նոր կայք ունենալ, որի նախագիծը գտնվում է քննարկման փուլում և շուտով այն արդեն կհաստատվի: Ներկայացնում ենք նախարարության ներկայիս կայքը, որից շատ տվյալներ կներառվեն նոր կայքի մեջ:

Նշենք, որ կայքի անվանման համար կարելի է, որ այն լինի հեշտ գրվող, հեշտ հիշվող և կարճ: Նախարարության կայքի անունը mineconomy.am է, որը, ըստ էության, համապատասխանում է նախարարության անվանվանը և ինտերնետային որոնման տրամաբանությանը:

Կայքի առաջին էջի կողքերի և վերելի հատվածները մուգ կարմիր են, ինչը շատ ճնշող ազդեցություն է թողնում: Վերելի հատվածում հայկական դրոշմը և գերբն են: Նյութերի հիմնական մասը գրված է սեւ, մի մասը՝ մարմազգույն և մուգ կարմիր: Նոր կայքի դիզայնի մեջ բավականին փոփոխություններ են արվելու: «Ներկայիս կայքի գույները շատ պաշտոնական են. կարծես ստիպում են, որ զգաստանաս: Թեև պետական կառույց է, բայց մենք ուզում ենք, որ կայքն ավելի թեթև լինի և մատչելի՝ աչքի համար: Փոփոխվելու է նաև կառուցվածքը, նյութերի դասավորվածությունը: Կայ-

քը կունենա լոգո և կարգախոս», - ասում է ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարի մամուլի քարտուղար Գայանե Վարդանյանը:

Ինֆորմացիայի առումով կայքը շատ հարուստ է և պարունակում է բազմաբնույթ փաստաթղթեր: Կայքը երեք լեզվով է՝ հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն: Կայքի առաջին էջում տեղադրված են նախարարության ռազմավարությունը, երկրի հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշները, տեղեկատվություն գործարարների և սպառողների համար, ինչպես նաև՝ ոլորտին առնչվող նորություններ, որոնք պարբերաբար թարմացվում են:

Նախարարության մամուլի քարտուղարը նշեց, որ գործարարների համար բաժինը նոր կայքում մեծ կլինի ուղեցույցի, որտեղ, ի տարբերություն ներկայումս պարունակվող իրավական ակտերի, որոնց մեջ հաճախ մարդիկ չեն կողմնորոշվում, շատ պարզ կբացատրվի՝ օրինակ, թե ինչ փաստաթղթեր են հարկավոր հիմնարկություն ստեղծելու, բիզնես սկսելու, արտահանումների, ներկրումների համար: Հնարավորություն կստեղծվի նաև հարց ու պատասխանի: «Սպառողների համար բաժինը ևս կփոփոխվի: Բացի օրենքներից և իրավական ակտերից այնտեղ կտեղադրվի սպառողների համար շատ օգտակար տեղեկատվություն. օրինակ՝ ինչ անել վատորակ ապրանքի գնման դեպքում, ինչպես կարելի է այն վերադարձնել և այլն: Կայքի այցելուները կկարողանան նաև էլեկտրոնային հարցեր ուղղել և ստանալ պատասխաններ», - ասում է Գայանե Վարդանյանը:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի 13 խումբ տեղեկություններից կայքում բացակայում են տեղեկատվություն բյուջեի, գրավոր հարցումների ձևերի, և դրանք լրացնելու վերաբերյալ խորհրդատվական ցուցումների մասին: Չկան նաև տվյալներ հաստիքացուցակների, պաշտոնատար անձանց անունների, ազգանունների, կրթության, մասնագիտությունների, պաշտոնի, աշխատանքի վայրի, հեռախոսային համարների, էլեկտրոնային փոստի հասցեների:

Հրապարակայնությունը վտանգված է խորհրդարանում

Հանրության ուշադրությունը բավականին մեծ է երկրի օրենսդիր մարմնի նկատմամբ: Այն թերեւս արդարացված է, քանի որ մարդիկ ուզում են իմանալ, թե իրենց ընտրած պատգամավորներն ինչպես են աշխատում, ինչ օրենքներ են ընդունում եւ ինչ օրենսդրական նախագծեր քննարկում երկրի խորհրդարանում:

Օրենսդիր իշխանության թափանցիկության, հրապարակայնության եւ հասարակության առջեւ բաց լինելու սկզբունքներն ամրագրված են ՀՀ Սահմանադրության 69-րդ հոդվածով. «Ազգային ժողովի նիստերը դռնբաց են»: Խորհրդարանի աշխատանքների հրապարակայնությունը կարգավորվում է նաեւ «Աժ կանոնակարգ» ՀՀ օրենքով: Աժ նիստերը դռնբաց են: Դռնփակ նիստեր կարող են գումարվել Ազգային ժողովի որոշմամբ: Դռնփակ նիստի բովանդակության մասին պաշտոնական հաղորդագրությունից բացի, այլ տեղեկությունների տարածումը հետապնդվում է օրենքով: Դռնփակ նիստում քվեարկությունն արգելվում է: Դռնփակ նիստի ընթացքում արգելվում է դահլիճ բերել եւ օգտագործել ֆոտոտեխնիկա, կինոտեխնիկա եւ տեսատեխնիկա, ռադիոկապի եւ հեռախոսակապի, ինչպես նաեւ ձայնագրման եւ տեղեկատվության մշակման միջոցներ, բացառությամբ դահլիճում տեղադրված հեռախոսի: Դռնփակ նիստի սղագրությունը պահվում է գաղտնի փաստաթղթերի պահպանման ռեժիմով (հոդված 43):

Խորհրդարանի աշխատանքները լուսաբանող լրագրողներն առանց խոչընդոտների էին իրականացնում իրենց աշխատանքը Աժ-ում: Սակայն Աժ նոր աշխատակազմի ղեկավարը՝ Գեղամ Ղարիբջանյանը, 2009թ. մարտից սկսել է որոշակի սահմանափակումներ կիրառել խորհրդարանական լրագրողների աշխատանքներում: Մասնավորապես, Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճին կից երկու ճեմասրահներում Աժ աշխատակազմի նոր ղեկավար Գեղամ Ղարիբջանյանի եւ գործերի կառավարիչ Ալբերտ Հերոյանի անմիջական հսկողությամբ տեղադրվել են երկու մեծ մոնիտորներ, որպեսզի լրագրողները հնարավորություն ունենան Աժ նիստերի աշխատանքին հետեւել՝ ձայնագրել ու տեսաձայնագրել նաեւ միջանցքներից: Սա թերեւս դրական քայլ է լրագրողների աշխատանքը թեթեւացնելու առումով, սակայն այն նաեւ պարու-

նակում է մեծ վտանգ, քանի որ այս կերպ լրագրողները, հատկապես հետուստալրագրողները հնարավորություն չեն ունենա հանրությանը ներկայացնելու Աժ կիսադատարկ դահլիճները, նիստերի ժամանակ քնած կամ էլ ուրիշ փոխարեն քվեարկող պատգամավորներին: Այս գործընթացը դեռեւս կանոնակարգված չէ, չկա համապատասխան որեւէ որոշում, սակայն արդեն իսկ օպերատորներին հրահանգվել է նիստի ժամանակ նկարահանումներ կատարել առաջին 30 րոպեից միայն, արգելվել է նիստի ժամանակ ելուձուտ անել եւ այլն: Նիստի մնացած հատվածը կարող են տեսագրել արդեն միջանցքում տեղակայված մոնիտորներից: Հեռուստալրագրողները եւ հատկապես օպերատորները դժգոհ են այս կարգից, «քանի որ նյութ պատրաստելիս կադրերի սղությունը զգացնել է տալիս, կադրերը միանման են ստացվում»:

Աժ փորձագետ Մարինե Հակոբյանը կարծում է, որ սա անթույլատրելի է, «քանի որ աշխարհում ընդունված է խորհրդարանի այն մոդելը, որը բաց է բոլորի համար: Միաժամանակ, սա որոշ առումով արդարացված է, քանի որ լրագրողներից ոմանք նիստի ժամանակ մոտենում են այս կամ այն պատգամավորի՝ հարցազրույցի պայմանավորվածություն ձեռք բերելու նպատակով, որը խանգարում է խորհրդարանի բնականոն աշխատանքին»: Այնուամենայնիվ, Աժ փորձագետը կարծում է, որ հնարավոր էր այլ լուծում գտնել: Օրինակ, Սլովենիայի պառլամենտում, Եվրախորհրդարանում կան հատուկ պատշգամբներ, որտեղից լրագրողները հետեւում են խորհրդարանի աշխատանքին: Այն փաստացի առանձնացված է, բայց միեւնույն ժամանակ նույն դահլիճում են գտնվում թե լրագրողները, եւ թե պատգամավորները:

Հուսանք, որ ի վերջո կգտնվի փոխհամաձայնության մի տարբերակ, որից գոհ կլինեն եւ պատգամավորները, եւ լրագրողները, արդյունքում կշահի հանրությունը:

The Prosecutor's Office Finds Freedom of Information Important

On 14-15 of March the Freedom of Information Center together with the RA General Prosecutor's Office organized a professional training session for mass media representatives in Tsakhkadzor named "The Authorities of the Prosecutor's Office Activity at the Contemporary Stage of Judicial Reforms and Major Problems of Freedom of Information".

The working discussion was mainly aimed at discussing with the journalists elucidating legal aspects the peculiarities of prosecutor's office activity, the order of information provision pertaining to the activity of the prosecutor's office, the publicity limits of the provided information, etc.

Agvan Hovsepyan, the RA Prosecutor General, in his speech of welcome specially outlined the necessity of providing accurate and verified information on the work of prosecutor's offices to public. "The Prosecutor's Office cannot become a "black box" for information; we provide public with information, which does not affect preliminary investigation", noted the RA Prosecutor General. Besides, Agvan Hovsepyan presented some cases, when publicity affected crime detection.

Armen Ashrafyan, Head of Department in charge of Corruption and Organized Crime at the RA General Prosecutor's Office, talked about the peculiarities of control exercised by the Prosecutor's Office and legal proceedings for criminal cases.

Artak Harutyunyan, Head of Organizational and Control Department at the RA General Prosecutor's Office, in his speech referred to the structure and authorities of the Prosecutor's Office and their implementation order. "We face a situation when unsubstantiated denials previously issued by the court of cassation are all now substituted for substantiated."

Nelly Harutyunyan, Head of International Legal Relations Department at the RA General Prosecutor's Office, mostly spoke about the role of

the Prosecutor's Office in defending the rights of the RA citizens in foreign countries, extradition and exchange of information.

FOICA and National Assembly expert Marine Hakobyan presented the FOI Law, orders for denials and payment procedures, restrictions/limitations for information provision, etc. "Publicity in judicial practice is provided in two ways: there is a publicity principle addressed to a person, which is a function of information awareness directly destined for that person and society awareness through mass media."

The journalists were interested in the limits of information pertaining to private life and family secrets, legal rationale of the information considered as prejudicial inquiry secret, etc. The present inquired from the expert whether shooting is allowed in the private ownership areas (shops, etc.). The answer of M. Hakobyan was 'yes', since shot are the goods sold there, which are not private property.

Tigran Poghosyan, a senior researcher at "Prosecutor's School" State Non-Commercial Organization (SNCO) spoke about the verge between freedom of speech, libel/slander, and offence. He presented in a detailed manner the international practice, the awards passed by the European Court of Human Rights pertaining to the discussed subject-matter, etc.

The event was conducted with financial assistance of USAID within the framework of "Access to Information for Community Involvement" project.

The Claim of FOI vs Nor Nork Community Leader and Community Administration

On March 23, the court secured the suit partially, committing the Nor-Nork community of Yerevan to compensating 4,000 AMD paid by FOI Center as a state duty for addressing the court. The NGO suit demanded to recognize the actions of the community administration in answering to the inquiry unlawful, to commit it to providing with necessary information, to impose a fine on the Nor-Nork community Head David Petrosian in the amount of 50,000 AMD (around \$ 130), as well as to compensate the amount of 4,000 AMD, paid by the NGO as a state duty for addressing the court.

A preliminary court hearing of the FOICA's claim against the administration of Nor Nork Community and Community Leader David Petrosyan took place at the Administrative Court (Presiding Judge - His Honor Ashot Sargsyan) on the 26th of January, which was aimed at recognizing the inactivity of the Community's administration as unlawful, obliging the latter to provide in five-day period the requested information and instituting administrative proceedings against David Petrosyan, Nor Nork Community Leader at the amount of the penalty equal to 50.000 drams.

The FOICA's representative-lawyer Karen Mejlumyan insisted on the claim, and the respondent objected that, "We didn't refuse providing information. As a matter of fact we lacked any such information at that moment, consequently, we did not appear as an information holder as a result of which we failed to provide a complete answer to the FOI's letter of inquiry to get information".

Judge A. Sargsyan tried hard to reconcile the parties, even prompted to the respondent what solicitation was to be made. Particularly, when the court referred to the case of FOI versus Davidashen Community Administration suggesting the respondent providing the FOI with similar answer, the representative of Nor Nork Community Administration Aghavni Karapetyan expressed willingness to provide the FOI with proper reply. This reply was formulated by the Judge with his own words and considered as solicitation from the respondent.

As a result, the court demonstrated its "good will" and adjourned the court session till the 6th of February enabling Nor Nork Community

Administration and Community Leader in fault to resolve the matter through extrajudicial procedure. Likewise the parties were advised not to give way to ambitions, instead try their best to reach conciliation. It remained obscure what made the Judge to persuade so painstakingly to reach the conciliation.

Incidentally, the "good will" of the Judge was not for unknown reason exercised towards the journalists: the Judge did not allow the present journalists taking pictures of the court session, thus restricting the publicity principle of the given session.

The next preliminary court hearing was scheduled on the 6th of February at 15:30. It appears that some judges are rather attentive to the publications about their persons in press. In addition to the atten-

tion given, they try to draw useful conclusions. Judge Ashot Sargsyan of the RA Administrative Court ranges among those judges. On the 6th of February the opening of the court hearing started with photo shoots specially organized for the journalists. Let us remind that during the previous session the judge did not allow the present journalists taking pictures of the court session, thus restricting the publicity principle of the court session. This fact was also elucidated by press.

On the 6th of February the preliminary hearing of the claim of the Freedom of Information Center against Nor Nork Community Administration and Community Leader recommenced at the RA Administrative Court (His Honor Judge Ashot Sargsyan).

The representative of the respondent - Nor Nork Community Administration was duly notified of the proceedings; however the respondent failed to appear to the preliminary court session. Consequently, the proceedings started without the respondent. And however hard the Judge tried to reconcile the parties during the previous preliminary

hearing, even prompting to the respondent; it did not help reach conciliation.

The Judge considered the case ready for trial and scheduled the case examination for the 6th of March, 2009, at 15:30, not forgetting to express his hope that it would be possible to conclude conciliation within a month period between the FOI and Nor Nork Community Administration.

On March 23, the RA Administrative Court released its ruling on the suit of Freedom of Information Center versus the administration of Nor-Nork community of Yerevan. The NGO suit demanded to recognize the actions of the community administration in answering to the inquiry unlawful, to commit it to providing with necessary information, to impose a fine on the Nor-Nork community Head David Petrosian in the amount of 50,000 AMD (around \$ 130), as well as to compensate the amount of 4,000 AMD, paid by the NGO as a state duty for addressing the court. The court secured the suit partially, committing the Nor-Nork community of Yerevan to compensating 4,000 AMD paid by FOI Center as a state duty for addressing the court.

A. Zeynalyan vs The RA National Security Service

On the 4th of August 2008 citizen Artak Zeynalyan addressed an inquiry–letter to get information to Gorik Hakobyan, Head of the National Security Service (NSS) affiliated to the RA Government, requiring information pertaining to the mass rally took place on the 1st of August 2008 at the area adjacent to the Matenadaram and procession followed after it. However no reply was received from the NSS.

Consequently, A. Zeynalyan brought a suit to the RA Administrative Court against the NSS to recognize the fact of the freedom of information right and requirements for the information provision.

During the examination of the case the respondent's representative accepted the claim in the part of recognizing the fact of violating the freedom of informa-

tion right, concurrently noting that it was nearly impossible to respond to the inquiry to get information right away, "since the raised inquiries needed some additional study". After the mentioned studies A. Zeynalyan's inquiry was at last responded on the 27th of August.

The RA Administrative Court, studying all the facts available in the case, during the court session took place on the 8th of January 2009 resolved to satisfy the claim of Artak Zeynalyan against the RA National Security Service to recognize the fact of violation of the right to freedom of information, and recognize the fact of violation A. Zeynalyan's right to freedom of information; and abate A. Zeynalyan's claim for the provision of information by the RA National Security Service.

Marzpetarans started working openly and publicly

In February this year the Freedom of Information Center sent information-seeking inquiries to leaders of 10 provinces (marzes) (excluding Yerevan), in which it requested the governors to provide the FOICA with the copies of the resolutions passed by them during the 4th quarter of 2008. Let us note with pleasure that no inquiry remained unanswered. However, there were some problems with the deadlines.

Tavush, Shirak, Kotayk and Aragatsotn marzpetarans were among those who answered the inquiries within 5-day time, while Ararat and Gegharkunik marzpetarans responded 9 days later, i.e. 4 days late, and Syunik and Lori marzpetarans - 11 days later, i.e. 6 days late. Lori marzpetaran responded 12 days later and Armavir marzpetaran – 20 days later.

The worst index among the marzpetarans was with Armavir marzpetaran, which however is a result of subjective reasons. Parandzem Karapetyan, Chief of Staff of Armavir marzpetaran (who answered the inquiry) commented the delay as follows: “The Governor appended instructions for me to answer the inquiry, but I fell ill and did not go to work which resulted in delay with the answer.”

Despite the fact that the inquiries were almost of the same nature, the answers, nonetheless, appeared to be of different content. Thus, the requested copies of the Governors’ resolutions were attached only to 5 of 10 answers received from marzes, viz. from Gegharkunik, Ararat, Syunik, Vayots Dzor and Aragatsotn. Incidentally, they were of different volume, for example the Gegharkunik Governor’s resolutions consisted of 103 pages, the Vayots Dzor Governor’s – 20 pages.

In case with 6 inquiries, a reference was made to the official web site, where the resolutions of the governors had been placed. Only the answer from Syunik marzpetaran contained the copies of the governor’s resolutions and reference to the web site of Syunik marzpetaran.

Only 2 of the received answers referred to the RA Law “On Freedom of Information”. The answer of the Kotayk Governor says that “they are ready to fulfill the requirements of the FOI Law”, the letter from Shirak marzpetaran referred to the RA FOI Law reminding that provision of information in excess of 10 pages shall be paid according to the above Law: “According to para. 2, sub-para. 2 of Article 10 of the RA Law “On Freedom of Information” no payment is charged for up to 10 pages of printed or copied information, while you required approximately 250 pages, which would incur certain expenses. The staff of Shirak marzpetaran being a state administrative body, cannot render paid services, therefore we suggest organizing photocopying the required documents at a time suitable for you in Gyumri with the help of our employees at any company providing paid services.”

Incidentally, it should be noted that a certain amount is allocated for local self-governing bodies under a separate line in the budget for this year which is aimed at information provision. However no marzpetaran and community have taken use of this clause of the Law so far.

P.S. It is noteworthy that the FOICA’s has its contribution in making the work of marzpetarans public and transparent, since it regularly conducts training sessions with the representatives of marzpetarans and local self-governing bodies how to apply the FOI Law.

The Decisions are “Declassified”

Hrazdan mayor Aram Danieylan has not provided the required resolutions until the case brought him to the “doors” of the court.

Grisha Balasanyan

When in September 23, 2003 the RA Law “On Freedom of Information” was adopted, it was expected that henceforward getting information from the state bodies in particular would become easier. But since adoption of the Law, for 5 years now new gimmicks have been found by the officials to avoid working legally and hide the information belonging to the public in the drawers treating it as if being their own. If getting information in the capital is more or less monitored, the same cannot be said about the marz communities, which are “shady” and seizing the occasion of being unattended turned into entities working in a “closed” way.

More specifically, the Freedom of Information Center (FOI) has time and again applied to Aram Davtyan Hrazdan Town mayor requesting to provide the copies of the resolutions taken by the Mayor in 2007. Articles 27 and 27.1 of the RA Constitution and Article 6 of the RA Law “On Freedom of Information” are clearly establish that everyone shall have the right to submit applications and suggestions to the authorized public and local self-government bodies for the protection of his/her private and public interests and the right to receive appro-

prate answers to them in a reasonable time. Besides, everyone has the right to get acquainted with and/or get the information sought by him as defined by the law.

This notwithstanding, the law did not have an effect on Aram Davtyan and he continued remaining stiff. The mayor would still feel “invincible”, should the FOI failed to exercise its right to judicial defense. Soon after that, the documents previously considered to be “highly classified” were passed in pile to the FOI at the courtroom. Let us present some noteworthy facts from these resolutions, which, apparently, forced the mayor to carefully conceal them.

According to resolution No. 159 as of April 5, 2007 the mayor allotted 58700 AMD to buy all necessary tools for implementation of “Paid Public Works” project. The fact that it withholds information on what tools have been bought for the account of the budget is another phase of the subject. However 20 days later, in accordance with resolution No.182 as of 25.04.2007, some more 70 000 AMD were allotted for the acquisition of tools within the framework of the same project. It turns out that either the municipality acquires worn-out tools, which are unusable for further utilization, or the bought tools are for one-time use, which enables the mayor every time to issue amounts from the budget for this purpose.

In accordance with resolution No. 167 of the mayor based on the letter from K. Shahgeldyan, Kotayk Marzpet, 240 000 AMD was provided as an assistance to chess coach J. Vardanyan. The aim of such assistance remained unclear. Further, assistance at the amount of 50 000 AMD was provided to Hrazdan Territorial Subdivision of “Yerkrapah” Volunteer Union (resolution No. 200), another assistance of 200 000 AMD – to Hrazdan Veterans’ Council (resolution No. 209). Next time the given Council of Veterans was again provided with 50 000 AMD of assistance (resolution No. 257).

Among the “unclear” are also resolutions No. 177 and 187. In the first instance mayor Danielyan submitted final settlements for 3 wage employees at the amount of 130 211 AMD, and in the second - under resolution 187 a final settlement was made for 5 wage employees at the amount of 223 835 AMD. The provision of these amounts is indeed doubtful, as it lacks any names of the wage employees; it also fails to clarify the scope of work performed by them. Such addressless resolutions indeed give room for doubt: do such people really exist? or they “work” virtually to embezzle the budget resources? As such is resolution No. 226, according to which an amount of 2 725 000 AMD was provided allegedly to “a number of needy townsmen”. This brings up the questions: what needy families were provided with the money? and what kind of assistance was it? There is no answer to these questions.

From resolutions No. 264 and 265 one can surmise

that the mayor is very “courteous” and usually meets the municipality women with bunches of flowers. Taking two similar resolutions in one day, he provided “Hovtashushan” cooperative with the amount of 175 000 AMD under one resolution and 79 000 AMD under another for the acquired flowers and wreaths.

A deduction from the budget at the amount of 395 000 AMD was made also for Hrazdam team to organize “Baze Kotayk 2007” youth camping. Interestingly, what the mayor’s munificence was spent on? In 2007 mayor Aram Danielyan did not take other important resolutions; the rest of the resolutions referred either to allocation of land plots and building permissions, or to administrative responsibility of townsmen. He was not interested in issues vital for the townsmen, and we are under the impression that in 2007 the mayor “worked” only for a certain group of people.

A New Electronic Document Sharing System

Before the end of 2009 23 agencies of state administration, including 10 marzpetarans and 13 ministries will move to "Mulberry" electronic document management system. This suggestion was made by the government staff at the end of 2008.

Before now "Mulberry" electronic document management system is fully operational at 5 state agencies of Armenia, viz.: the RA Government Staff, Ministry of Finance, Ministry of Territorial Administration and Ministry of Diaspora.

"Mulberry" is a computer program which is targeted at efficient management of document flow, centralized storage of electronic versions of documents and attached materials, registration of document workflow history and control exercised at all stages of document movement, provision of execution control, quick search of documents, uniformity of work with documents, simultaneous work of several subdivisions and exclusion of document loss at public administration bodies.

In 2005 this electronic document management system was originally created by the request of the Ministry of Foreign Affairs. However, at this stage the Ministry does not operate it to its full capacity. The reasons for that, in the opinion of Vahagn Mkhitarian, representative of the Armenian Branch of AI Partnership" – a company who created the program, are of an administrative nature, "I do not think that the staff of the Ministry of Foreign Affairs somehow yields to any other ministries, who have this system introduced. The problem here is in management. A clear instruction of the minister or any other appropriate body is required to put "Mulberry" into operation, so that no further paper application, inquiry or response can be acceptable any more. Only upon such distinct requirement this system can become operational."

One more attempt of utilization of "Mulberry" was made during the first six months of 2008 by a newly created RA Government staff. The process, according to one of the system introducers Vahagn Mkhitarian, was rather difficult since this public administration body was the first who clearly decided to fully move to this electronic document management system. "Thanks to strong will everything

eventually was a success," added Vahagn Mkhitarian.

After this successful attempt "Mulberry" has put successfully into operation at the Ministry of Finance and Economy, Ministry of Territorial Administration and Ministry of Diaspora. It was no mere chance that the mentioned ministries, as explained by Vahagn Mkhitarian, had been selected. "Bare wish and good will only were not enough here. The technical capabilities should also be taken into account. Thus, a research was conducted at all ministries and marzpetarans."

The first among the marzpetarans was Kotayk where an attempt is being made to introduce the system. The selection of this province (marz) is stipulated by uninterrupted Internet connection, which is vital for the whole operation of the system. According to Serzh Harutunyan, Head of IT Department at the Ministry of Territorial Administration "Mulberry" electronic document management system will become operational in Kotayk Marz beginning from the 15th of March 2009. Presently Kotayk marzpetaran staff is being trained to operate the system. "This attempt shows that introduction of this system in one marzpetaran will require approximately 15 days. If financial and technical capabilities are provided and appropriate number of trainees is ensured, then concurrent process of introduction and operation of the system at all state bodies will be become possible", assured Serzh Harutunyan. An attempt to move to this system was made in Eghegnadzor, however it failed due to lack of communication of appropriate quality.

According to the system introducers, the biggest advantage of the system is that it makes the work of the staff controllable. The application-inquiries received from citizens along with all supporting documents are input electronically into computer by appropriate representatives of the public agency/state body. As soon as the application is

input into the computer the citizen gets notification in writing on the dates when the reply to the application-inquiry can be obtained. On the other hand, as soon as the citizen fills in his/her application, the state official, whom the application is addressed, gets a notification on his/her computer of the deadline established for the given application and reply thereto. Overseeing bodies were aimed at controlling this process at state structures where "Mulberry" is operated. The overseeing body, based on daily results, can see the officials who fully and timely respond to the inquiries of citizens, and who fail to do so. This program also reduces the time required for the reply. All documents which are necessary for the official to reply the inquiry are in the electronic database of the system and its location and provision is a matter of seconds.

One of the advantages of the system is its flexibility. Serzh Harutunyan, who is also one of the users of the system, indicates that "Mulberry" is simply a tool, a framework, which can be easily adjusted to the requirements of the agency using the system. "For instance, each user-agency can create any types of documents it needs and outline the path of their movement", explains Mr. Harutunyan.

Let us note that before the 15th of April this electronic management system is supposed to be introduced also at the State Revenue Committee affiliated to the RA Government. It, besides making the internal document circulation electronic, will also enable citizens to fill in property and income declarations electronically. Introduction of the system at the State Revenue Committee became possible under financing of the European Union.

Is Publicity Endangered at the RA Parliament?

The public's attention to the country's legislator is rather intensive. This fact is nevertheless righteous, since people want to know how the deputies elected by them work, what laws they adopt and what legislative draft laws they discuss at the country's parliament.

The principles of transparency and publicity of legislative authorities, openness before public are established by Article 69 of the RA Constitution, which reads: "The sessions/sittings of the National Assembly shall be open for the public." The publicity of the works of the National Assembly (NA) is regulated also by the RA Law "On Rules of Procedure of the National Assembly". The sessions of the National Assembly are open-door. Closed-door sessions can be summoned by the decision of the National Assembly. Provision of information other than an official record on the closed-door session shall be prosecuted at law.

Voting shall be prohibited at any closed-door session. During a closed-door session it is prohibited to bring into the assembly hall any phototechnique, camera and video equipment, means of radio and telecommunication, as well as audio recording and data processing devices/equipment (except for the telephone installed in the assembly hall). Stenography at closed-door session shall be kept under the procedure prescribed for classified documentation (Article 43, 6).

The journalists elucidating the works of the Parliament have performed their work in the National Assembly without any hindrance.

However Gegham Gharibjanyan, newly appointed Chief of Staff of the National Assembly, beginning

from March 2009 has started exercising some limitations in the work of parliamentary journalists. More specifically, two big monitors were put under direct supervision of Gegham Gharibjanyan, the newly appointed NA Chief of Staff, and Albert Heroyan, NA Administrator, in the two lobbies next to the assembly hall so that journalists could follow, record and shoot the sessions of the National Assembly also from the corridors. Although it is a positive step forward in making the work of journalists easier, however there is also a high risk there, since in this way journalists, especially TV reporters will be deprived of the opportunity to present to the public half-empty halls of the National Assembly, the MPs napping during the sessions or voting in the place of their colleagues. Considering the fact that cameramen cannot freely move in the NA assembly hall the public has to watch only the napes of the necks of the MPs they gave their votes during the reports elucidating the works of the National Assembly.

Although this process has not yet been somehow regulated and there are not appropriate decisions in place, however the cameramen were instructed to shoot only the first 30 minutes of the session, being prohibited shooting the walks up and down the hall, etc. The rest of the session can be recorded from the monitors installed in the corridor, and televiewers have to watch the fixed shots made with video camera placed in the assembly hall.

TV reporters and especially cameramen are dissatisfied with such state of affairs, "since shortage of shots during preparation of the material makes itself felt: the shots appear to be similar."

NA expert Marine Hakobyan believes that it is inadmissible, "since the rest of the world practices a model of a parliament which is open for everyone. On the other hand, to some extent it is justified since some journalists approach this or that MP during the session to arrange interviews which prevent the regular work of the Parliament." Nevertheless, the NA expert is of opinion that it could be possible to find another solution instead of restricting/limiting the

work of journalists.

For instance, in Slovenian Parliament (in a country as small as ours, - A.K.) and European Parliament there are special balconies where journalists/reporters can follow the work the parliament. Actually the balconies are detached, but yet both the journalists/reporters and MPs are in the same assembly hall.

None the less, all this argumentation can be justified or unjustified: it remains to wait what time will tell.

Դիմեք «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն», երբ պաշտոնյաները հրաժարվում են տեղեկություն տալ, չեն պատասխանում տեղեկություններ ստանալու ձեր հարցումներին:

Հասցե/ Address`	ք. Երեւան, Փ. Բյուզանդի 1/3 1/3 P. Buzand, Yerevan, Armenia
Հեռ./ֆաքս, Tel/fax`	560922
Էլ. փոստ/ e.mail`	foi@foi.am
URL:	www.foi.am